

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE İLKÖĞRETİM SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut ERGÜN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

TOKAT

Temmuz, 2022

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK danışmanlığında hazırlamış olduğum “Covid-19 Pandemi Döneminde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../2022

Mahmut Ergün

JÜRİ ONAY

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın her aşamasında bilgisi ve tecrübesiyle her zaman bana destek olan ve yol gösteren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK'a , tez savunmamda bulunup kıymetli yorumları için sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat AKDAĞ'a ve Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan ÖNER'e sonsuz teşekkür ederim. Her konuda bilgi birikimleriyle ılık tutan, manevi desteklerini esirgemeyen lisans ve yüksek lisans hocalarıma ve eğitimim boyunca maddi ve manevi destek sağlayan, her daim arkamda duran ve bana güven sağlayan kıymetli anneme, babama, kardeşlerime ve adeta bir Ay Parçası olup beni her zaman aydınlatanlara sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE İLKÖĞRETİM SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Ergün, Mahmut

Yüksek Lisans, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma Mazman BUDAK

Haziran, 2022, xi+57 sayfa

Bu araştırmada covid-19 pandemi döneminde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik bakış açılarını tespit etmeyi amaçlanmıştır. Bu bağlamda merkez ve kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve deneyimleri hakkında bilgiler edinilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden sürece yönelik derinlemesine bilgi alabilmek için araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmaya Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan ilçelerden 32 sınıf öğretmeni ve 10 köy okulunda bulunan 20 birleştirilmiş sınıf öğretmeni katılmıştır. Görüşmede sınıf öğretmenlerine 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formunda sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitime yönelik genel sorulara, veliler ile yaşadıkları deneyimlere, okul idaresi ile yaşadıkları deneyimlere ve MEB'nin süreci yönetmesine yönelik fikirlerini tespit edecek sorulara yer verilmiştir. Bazı öğretmenlerle yüz yüze bazı öğretmenlerle ise covid-19 pandemi nedeniyle sanal ortamda Google formlara yüklenen görüşme formu ile veri toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak betimlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin her bir soruya verdikleri cevapları kodlama yöntemi ile temalara ayrılmış ve kodlar bu temalar altına yazılmıştır. Elde edilen bu tema ve kodlar ışığında bulgular belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin yüzde 50'sinin uzaktan eğitimin zorunlu hallerde kullanabileceğine ve geliştirilmesi gereken unsurlarının olduğunu belirtmişlerdir. Bu süreçte velilerle daha çok iletişime ihtiyaç duyduklarını ve bunun onların işlerini kolaylaştırdığını, yüz yüze eğitimde de aynı hassasiyetin devam etmesinin gerekliliğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin yüzde 25'i ise uzaktan eğitimin ilköğretim kademesindeki öğrenciler için pek verimli olmadığını

ve akademik başarılarının düştüğünü belirtmişlerdir. Bunun nedeninin ise ilköğretim çağındaki öğrencilerin canlı derslerde belirli bir süre derse adapte olup bir süreden sonra motivasyonlarının dağıldığını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerini yüze 50'si ilkokul kademesindeki öğrencilerin daha çok iş birliği öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme ve akran eğitimi yöntemleri ile tam öğrenmenin gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir. Bu öğretim yöntem ve tekniklerinin uzaktan eğitim yoluyla uygulanmadığı ve tam öğrenmenin bu yüzden gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yüzde 75'i uzaktan eğitim sürecinde daha fazla iş yükünün olduğunu belirtip ekran başında canlı derslerin hem öğrenci hem öğretmen için yüz yüze eğitime göre daha yorucu olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin yüzde 60'ı okul idaresinin ve MEB'nin süreci yönetmek adına aldığı kararlardan memnun olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yüzde 40'ı ise uzaktan eğitim sürecinde okula 1 gün gelme zorunluluğu, canlı ders saatlerinin uygun olmayışı ve öğrencilere yeterli destek verilmediği düşüncelerinden dolayı sürecin sağlıklı yönetilmediğini düşünmektedirler. Elde edilen veriler ışığında uzaktan eğitimin zorunlu hallerde geliştirilip kullanılabileceği, bu gibi durumlar dışında ilkokul kademesindeki öğrenciler için uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, İlköğretim Sınıf Öğretmeni, Pandemi Süreci

ABSTRACT

PERSPECTIVES OF PRIMARY CLASS TEACHERS ON THE DISTANCE EDUCATION PROCESS DURING THE COVID-19 PANDEMIC PERIOD

Ergün, Mahmut

Master's, Department of Basic Education

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Member Fatma Mazman BUDAK

June, 2022, vii+56 Page

In this study, it is aimed to determine the perspectives of primary school classroom teachers on the distance education process during the COVID-19 pandemic period. In this context, face-to-face interviews were conducted with classroom teachers working in the central and rural areas and information about their experiences was obtained. . In order to obtain in-depth information about the process from classroom teachers, a case science pattern of qualitative research methods was used in the research. 32 Classroom teachers from the districts located in the Southeastern Anatolia region and 20 unified classroom teachers from 10 village schools participated in the study. In the interview, a semi-structured interview form consisting of 8 questions was applied to classroom teachers. In the interview form, general questions about distance education for classroom teachers, their experiences with parents, their experiences with the school administration and questions that will determine the ideas of the Ministry of Education to manage the process were included. Some teachers were face-to-face with some teachers, and some teachers were interviewed using an interview form uploaded to Google forms in a virtual environment due to the COVID-19 pandemic. The collected data were described using the content analysis method. The method of coding the answers of classroom teachers to each question is divided into transmit themes, and the codes are written under these themes. Findings were determined from the light of these themes and codes obtained. According to the results of the research, they stated that 50 percent of classroom teachers can use distance education in mandatory cases and that there are elements that need to be developed. In this process, they stated that they need more communication with parents and this makes their work easier, and the same sensitivity should be maintained in face-

to-face training. On the other hand, 25 percent of classroom teachers stated that distance education is not very efficient for students at the elementary school level and that their academic achievement has decreased. They stated that the reason for this is that students of primary school age adapt to the lesson for a certain period of time in live lessons, and after a while their motivation dissipates. 50 percent of the classroom teachers stated that the students at the primary school level mostly perform collaborative learning, life-by-living learning and peer education methods and complete learning. They stated that these teaching methods and techniques are not applied through distance education and that this is why full learning cannot take place. 75 Percent of the teachers stated that there was more workload in the distance education process and that live on-screen classes were more exhausting for both the student and the teacher than face-to-face training. One hundred and 60 percent of the classroom teachers stated that they were satisfied with the decisions taken by the school administration and the Ministry of Education to manage the process. 40 percent of teachers think that the process is not being managed healthily due to the necessity of coming to school for 1 day during the distance education process, the lack of live lesson hours and the fact that students are not given enough support. In the light of the obtained data, it was concluded that distance education can be developed and used in mandatory cases, except for such cases, it is not suitable for students at the primary school level.

Keywords: Distance Education, Primary School Teacher, Pandemic Process

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ ONAY.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Cümlesi	1
Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	2
Çalışmanın Varsayımları	4
Çalışmanın Sınırlılıkları.....	4
BÖLÜM II	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
Pandemi	5
Uzaktan Eğitim	8
Uzaktan Eğitimin Amacı	11
Uzaktan Eğitimin Özellikleri	12
BÖLÜM III.....	15
YÖNTEM	15
Araştırmanın Modeli.....	15
Çalışma Grubu	15
Veri Toplama Araçları	18
Veri Toplama Süreci.....	19
Verilerin Toplanması	19
Geçerlik ve Güvenirlik	20
BÖLÜM IV	22
BULGULAR.....	22

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Süreci Hakkındaki Görüşleri ve Deneyimleri	22
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilere İlgili Yaşadığı Deneyimler	29
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Donanımı ile Karşılaştıkları Deneyimler	33
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Öğrenci Disiplini Konusundaki Deneyimleri	35
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Velilerle Yaşadıkları Deneyimler	38
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul İdaresi ile Deneyimleri	41
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde MEB ile İlgili Deneyimleri	43
BÖLÜM V	48
TARTIŞMA	48
BÖLÜM VI	55
SONUÇ VE ÖNERİLER	55
KAYNAKÇA	58
EKLER	63
EK 1. Görüşme Metni	63
Ek 2. Araştırma İzni	65
Ek 3. Yazarın Özgeçmişi	68
ÖZGEÇMİŞ	68

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Çalışma Grubu	15
Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Düşünceleri ve Deneyimleri	22
Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenciye Ulaşılabilirlik, Derse Katılım ve Ders Konsantrasyonu Hakkındaki Deneyimlerine İlişkin Görüşleri	29
Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Donanımları İle Karşılaştıkları Deneyimler.....	33
Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde (Canlı Derslerde) Öğrenci Disiplini ve Ders Otoritesi Sağlama Konusundaki Düşünceleri	35
Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Velilerle İlgili Deneyimleri	38
Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul İdaresi İle İletişimine Ait Deneyimleri.....	41
Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde MEB'nin Süreci Yönetmesine İlişkin Görüşleri.....	43

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEM: Milli Eğitim Müdürlüğü

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

EBA TV: Eğitim Bilişim Ağı Televizyonu

SARS – COV: Ciddi Akut Solunum Yolu Sendromu

MERS – COV: Orta Doğu Solunum Sendromu

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

Vb: Ve Benzeri

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, alt problemleri, amacı, önemi, varsayım, sınırlılıkları, tanımları ve kısaltmalarına yer verilmiştir.

Ülkelerde çeşitli nedenlerden veya tercihlerden dolayı uzaktan eğitim artık eğitim programlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Gerek eğitim kolaylığı gerek öğrencilere ulaşılabilirlik açısından geleneksel eğitimin yapılamadığı zorunlu hallerde tercih edilir hale gelmiştir. Bugün dünyamızda baş gösteren Covid-19 pandemi süreci günlük yaşamı etkilediği kadar eğitim sürecini de olumsuz yönde etkilemiştir. Covid-19 salgınının yayılımını en aza indirmek ve teması azaltmak için ülkemiz genelinde belirli tarihlerde uzaktan eğitim süreci başlatılmıştır. Ülkemiz eğitim programları olarak tüm derslerin uzaktan eğitim yoluyla işlenmesi yeni bir eğitim tercihinin de beraberinde getirmiştir. Tercih edilen eğitim şekli ise yüz yüze eğitimin yapılmadığı durumlarda tüm derslerin uzaktan eğitim olarak işlenmesidir. Bu süreçte ilköğretim sınıf öğretmenlerini yeni eğitim modelinde yeni durumlarla karşılaşmışlardır. Uzaktan eğitimin öğrenci için neler getirdiği, öğretmen için neleri değiştirdiği, okul idaresinin bu süreci nasıl yönettiği ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) aldığı kararların uygulanmasında karşılaştığı sorunlar ayrı ayrı başlıklarda değerlendirilebilir. Şüphesiz eğitim iki ana başlığı öğrenci ve öğretmendir. Eğitim kademelerine bakıldığında bu süreçte birçok eğitim kademesi çeşitli durumlarla karşı karşıya gelmiştir. Bunlardan bir tanesini ise ilköğretim 1-2-3 ve 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik bakış açılarını tespit etmek amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın ana problemi ilköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik bakış açılarını ve deneyimlerini tespit etmektir. Bu temel probleme dayalı alt problemler şu şekildedir:

- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle ile yaşadığı deneyimler nelerdir?
 - İlköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde veliler ile yaşadığı deneyimler nelerdir?

- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde idare ile yaşadığı deneyimler nelerdir?
- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı ile yaşadığı deneyimler nelerdir?

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Uzaktan eğitim ülkelerde belirli nedenlerden dolayı yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda gündeme gelmiştir. Gündeme geldikten sonra eğitimimizin köşe taşlarından olmuştur. Nitekim günümüzde bu süreçte başarı elde etmek istiyorsak geçmiş dönemlerde kullanılan yöntem ve teknikleri anlayıp geleceğe ışık tutmak gerekmektedir. Bozkurt (2017) yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin dünü-bugünü ve yarınını ele almıştır. Uzaktan eğitimi dört temel başlıkta incelemiştir. Bunlar; tartışma ve önerilerin yaşandığı birinci dönem, yazışarak uzaktan eğitimin yapıldığı ikinci dönem, görsel-işitsel araçlarla uzaktan eğitimin yapıldığı üçüncü dönem ve son olarak bilişim tabanlı uygulamaların kullanıldığı dördüncü dönem şeklindedir.

Ülkemizde 1960 yılına kadar uzaktan eğitim başlamamış olmakla birlikte birçok konuda tartışılmıştır. 1970 yıllarında ise uzaktan eğitim çalışmalarına geçilmesiyle ilk denemeler başlamıştır. İlk denemelerde yeterli verim alınmamasına karşın sınırlı da olsa ilerleme sağlanmıştır. Eskişehir Anadolu Üniversitesinin 1980 yılında uzaktan eğitim çalışmalarına başlamasıyla yükseköğretimde uzaktan eğitim süreci başlamıştır. 1980-1990 yıllarında uzaktan eğitimin verimli geçmesi ve başarıların elde edilmesiyle dikkat çekmiştir. 1990 yılları sonunda bilgi ve iletişim teknolojilerin alanında yaşanan gelişmelerle uzaktan eğitim birçok öğrenciye eğitim fırsatları artırmış ve ülkemiz eğitiminin vazgeçilmez köşe taşlarından biri haline gelmiştir (Bozkurt, 2017).

Günümüz de ise küresel pandemi ilan edilen covid-19'un günlük yaşam gibi eğitim-öğretim hayatımıza da yeni normaller katmıştır. Bu normaller arasında yüz yüze eğitime ara verilmesi ve bütün eğitim kademelerinde uzaktan eğitim şeklinde devam edilmesidir. Bu yeni normaller eğitim alanında belli başlı problemlere yol açıp uzaktan eğitimi hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Uzaktan eğitime yönelik birçok araştırma yapılmış ve çeşitli bulgular elde edilmiştir. Yolcu (2020) yaptığı çalışmada covid-19 pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimlerini incelemiştir. Bu çalışmada öğrencilerin çoğunda canlı derslere katılımda gerekli teknolojik aletlerin olmadığı ya da yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır. Yeterli

donanımları sağlayan öğrencilerin ise uzaktan eğitim sürecine yönelik hazır bulunuşluklarının yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Uzaktan eğitimin avantajlarının ise kaydedilen derslerin daha sonradan izlenebilmesi ve üniversitede değil de evde takip etmeleri olduklarını belirtmişlerdir. Yılmaz ve Güven (2015) ise canlı derslerin blok halinde yapılması, öğretmen-öğrenci etkileşiminin en az seviyede olması ve öğrencilerin soru sorma imkânı bulamayışı, zaman zaman sistemsal sorunların çıkması gibi sorunların olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sorunların yaşanmaması için ise derslerin daha kısa ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik olumlu algı geliştirmesi ile önlenebileceğini önermiştir. Yurtbakan ve Akyıldız (2020) ise sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Yapılan çalışmada bu süreçte öğrenciler ve velilerin derslerin verimli ve yeterli olduğunu söyleseler de sınıf öğretmenleri konuların tam olarak anlaşılmadığını söylemektedirler. Uzaktan eğitimin yeterli olmadığı durumlarda öğrencilere ödev verildiğini ve geri bildirim aldıklarını ifade eden veliler, yüz yüze eğitimin öğrenciler açısından daha verimli olup öğrenmelerin kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Şüphesiz ki ilköğretim kademesindeki öğrencilerin 5 duyu organını kullanarak öğrenmelerinin kolay ve kalıcı olmaktadır. Kantos (2020) ise yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik düşüncelerini ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda ise uzaktan eğitimin ilköğretim kademesindeki öğrenciler için ağır geldiği ve sürecin verimli gitmediği sonucuna varılmıştır. Sürecin verimli olabilmesi için EBA'ya ulaşımın kolaylaştırılması ve zorunlu hale getirilip içeriğinin ilköğretim kademesine yönelik yeniden düzeltilmesini tavsiye etmiştir.

Bu zorlu süreçte tüm öğretmenlerimiz gibi ilköğretim 1.-2.-3. ve 4.sınıf okutan sınıf öğretmenlerimizde belirli sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ve bakış açıları araştırmaktır. Uzaktan eğitim sürecine yönelik yapılan çalışmalara bakılınca genellikle yüz yüze eğitimin devam ettiği dönemlerde, zorunlu haller dışında belirli alanlarda çalışılmıştır. Bu çalışmada farklı olarak ise ilköğretim kademesindeki tüm sınıfların tüm derslerin uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı deneyimleri araştırmaktır. Bu çalışmada ulaşılmak istenilen hedef ise hali hazırda devam eden pandemi de ilköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik bakış açılarının öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli, öğretmen-okul idaresi ve öğretmen-MEB ile yaşadıkları deneyimlerini ortaya çıkarmaktır.

Çalışmanın Varsayımları

Bu çalışmada ilköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin hiçbir baskıya maruz kalmadan kendi özgür ifadelerini kullanarak samimi olduğu ve gerçekleri yansıttığı varsayılmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir ilde ve ilçede görev yapan sınıf öğretmenlerinin o an ki düşünceleri ve verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Pandemi

Dünya tarihinin en önemli konularından birisi salgın hastalıklardır. Tarihsel süreçte yaşanmış olan salgın hastalıklar göz önünde bulundurulduğunda bu gibi olaylar insanlık tarihinin göz ardı edilemeyen gerçekleri olduğu anlaşılmaktadır. Göç, ticaret ve savaş gibi bazı olaylar ile insanlar arasındaki etkileşimlerin artması mikropların mutasyona uğramasına ve salgın hastalıkların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Ayrıca insanların yeterli beslenememesi, hayat kalitesinin düşmesi, iklim değişiklikleri ve temiz su kaynaklarının azalması gibi sebepler de hastalıkların önünü açmaktadır. Salgın hastalıklar beraberinde pandemi ve pandemi dönemlerini ortaya çıkarmıştır (Bozkurt, 2017).

Pandemi, kelime manası Eski Yunancada tüm anlamına gelen “pan” kelimesi ile insan anlamına gelen “demos” kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (Tekin, 2021). Dünya Sağlık Örgütü’nün tanımlamasına göre ise üç farklı koşulun bir araya gelmesiyle pandemi başlamaktadır. Bunlar: daha önce maruz kalınmamış bir hastalık olması, ortaya çıkan bu hastalığın diğer hastalığın diğer insanlara bulaşıcı bir özelliğinin ve bulaşan kişinin hastalıktan dolayı tehlikeli sonuçlar doğurması ve ortaya çıkan hastalığın kolayca ve sürekli olarak diğer insanlara da bulaşması şeklinde sıralanmaktadır (Kırmızıgül, 2020). Dünya tarihimizde insanlar ve hayvanlar çeşitli pandemilerle yüz yüze kalmıştır. Birçok salgınlar atlatılmış ve uzun süre devam eden etkiler bırakmıştır.

Günümüzde ise Covid-19 olarak tanımlanan salgın hastalık yaşanmaktadır. Covid-19, insanlarda soğuk algınlığına neden olan, özellikle hayvanlar arasında yaygın olan Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS-COV) ve Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-COV gibi hastalıklara sebep olan bir virüs grubudur. Karaca, Ş. ve Kelam, D. (2020). Covid-19 zamanla farklı tip mutasyona uğrayarak yeniden ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan Covid-19 genellikle hayvanlardan insanlara çekmektedir. Örneğin, 2002 yılında Çin’de ortaya çıkan Sars-Cov misk kedilerinden, 2012 yılında Suudi Arabistan’da ortaya çıkan Mers-Cov ise tek hörgüçlü develerden insanlara bulaşmıştır. 2019 yılına gelindiğinde ise, Çin’de mutasyon geçiren Covid-19 yeni bir tipi (Sars-Cov-2) görülmüştür. İlk olarak 2019 yılında Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19 olarak tanımlanmıştır. Ortaya çıktığı ilk zamanlarda

öksürük, ateş, nefes darlığı gibi solunum yolu rahatsızlığına neden olmaktadır. Ayrıca bu hastalık tüm yaş gruplarında görülen ve ölümle sonuçlanan bir hastalık olarak karşımıza çıkmaktadır (Arı ve Kanat, 2020).

Dünyada 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığı görülen Covid-19 salgını, 2020 yılında hızla yayılarak başta Avrupa olmak üzere tüm ülkeleri birçok yönden (sosyal, ekonomik, eğitim vb.) etkisi altına almıştır. Bunun üzerine Covid-19 Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020'de küresel salgın olarak ilan edilmiştir (Başaran vd, 2020).

Küresel boyutta yaşanan bu salgın nedeniyle toplumların alışlagelmiş hayat akışlarında değişimler meydana gelmiş ve ülkeler salgını önlemek amacıyla çeşitli önlemler almışlardır. Bu önlemlerin başında salgınlar ile mücadelenin önemli aşamalarından birisi olarak gösterilen ilaçsız mücadele kapsamında salgının etkisini azaltmak, yüksek bulaşıcılığından dolayı yayılımını yavaşlatmak için kalabalık ortamların en aza indirildiği, kısıtlamaların gerçekleştirildiği uygulamalar gelmektedir. Ülkeler ekonomi çarklarının bir şekilde devam ettirilmesi için kısıtlama günlerinde dahi esnek çalışma süreci ve evde çalışma sürecine başlamışlardır (Karip, 2020). Toplumun temel ihtiyaçlarının karşılanması için bazı uygulamaların gerçekleştirildiği de görülmektedir (gıda zincirine ve hastanelere ulaşım gibi). Bu önlemler bağlamında bulaş riski fazla olabileceği yerler kapatılmış, okullar ve üniversiteler de bu kapanmaya dâhil edilmişlerdir. Kapanma sürecine dâhil edilen eğitim öğretime, kısmi zamanlarda yüz yüze eğitim arası verilmiştir. Özellikle 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde hemen hemen tüm dünyada kamu ve özel eğitim kurumlarının işleyişlerine ara verilerek sosyal mesafeyi koruyacak çeşitli düzeylerde karantina uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Karantina uygulamaları doğrultusunda birçok ülkede eğitim-öğretim kurumları kapatılmıştır. Bu durumda dünya çapında öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %90-92'sini etkilemiş olduğu belirtilmektedir (Ateş ve Altun, 2008).

Hastalık nedeniyle küresel ölçekte birçok ülkede sağlık sektöründe ciddi problemler ortaya çıkmıştır. Sağlık sektöründen sonra ilk etkilenen sektör ise eğitim sektörü olmuştur. Birçok ülkede okullar, yükseköğretim kurumları tatil edilmiş ya da uzaktan eğitim faaliyetlerine geçmiştir. Ancak uzaktan eğitime geçen ülkelerin gerek gelişmişlik durumları gerekse ekonomik farklılıkları öğrencilerin uzaktan eğitime ulaşımı konusunda belirgin farklar yaratmıştır. Bazı ülkelerin internet alt yapısını kullanarak uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütürken; bazı ülkeler de televizyon programları

aracılığıyla uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmüşlerdir. UNESCO tarafından yapılan araştırmalara göre süreç içerisinde seksen dört ülkenin elli sekizinde sınavların ertelendiği ya da tekrardan yapılandırıldığı görülmüştür (Bayram vd, 2019).

Covid-19 pandemi sürecinde 270 milyon öğrencisiyle Çin’de tüm okullar kapatılmış ve uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmüştür. Süreç içerisinde ilkokul ve ortaokullar öğrencileri ücretsiz bir şekilde eğitim platformlarından yararlanmıştır. Amerika’da Covid-19 pandemisinin başlamasıyla beraber uzaktan eğitim faaliyetlerine başlayan ilk üniversitelerden birisi Washington üniversitesi olmuştur. Bu bağlamda tahmini elli bin öğrenci uzaktan eğitim imkanlarından yararlanmıştır. İngiltere’de pandeminin ilk zamanlarında yüksek öğretiminin bu süreçten etkilenmeyeceğini düşünse de ilerleyen süreçte salgın hastalığın ciddiyeti belirginleştikçe eğitim-öğretime ara vermek zorunda kalmıştır. Bu anlamda uzaktan eğitime geçen bir başka ülke olan İngiltere’de tüm okullar kapatılmıştır. Uzaktan eğitime geçen bir diğer ülke olan Fransa “sınıfım evde” uygulaması ile sanal sınıflar oluşturarak uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmüştür (Can, 2019).

Covid-19 salgın hastalığının yaratmış olduğu etkileri değerlendirildiğinde tüm dünyayı etkisi altına almasının yanında eğitim öğretim sürecine büyük bir engel yarattığı görülmektedir. Süreç sonunda elde edilen tecrübelerin uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime geçildiğin de eğitim öğretime yön vereceği ve ilham kaynağı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinde tüm dünyada Google Hangout, Google Meet, Cisco Webex, Zoom gibi çevrimiçi eğitim uygulamaları önemli bir yer edinmiştir (Çakın ve Akyavuz, 2015).

Dünya’yı etkisi altına alan Covid-19 salgınından etkilenen ülkelerden biriside Türkiye olmuştur. Türkiye’de ilk vaka 2020 yılının mart ayında görülmüştür. İlk vakanın görülmesiyle beraber günlük yaşam rutini kesintiye uğramış ve bu kesintiden eğitim-öğretimde de görülmüştür. Bu bağlamda Türkiye’de 11 Mart 2020 tarihinde eğitim-öğretimin tüm kademelerinde kısa süreliğine ara verilmiştir. İlerleyen süreçte YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığının ortak kararıyla uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu anlamda ilköğretim ve ortaöğretim düzeyine yönelik açık ve uzaktan eğitim uygulamaları kapsamın da üç TV kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitim-öğretim süreci yürütülmüştür. Yükseköğretim kurumları ise kendi sistemleri üzerinden uzaktan eğitim sürecini yönetmişlerdir (Dikmen ve Bahçeci, 2020).

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim sınıf içi eğitim-öğretimin, etkinliklerin yürütülmesinde sorunların yaşadığı durumlarda öğretene ile öğrenen arasındaki iletişim ve etkileşimi sağlayan özel olarak hazırlanmış ortamlar aracılığıyla eğitim-öğretimin sağlandığı bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Akdemir ve Kılıç, 2020). Eğitim sürecinde meydana gelebilecek aksamaları ya da kişisel birtakım engellerden dolayı öğrenen ile öğretene bir araya gelememesinden kaynaklı eğitim-öğretimin faaliyetlerinin uzaktan eğitim ile sürdürülebileceği ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitimin günümüze kadar geçen süreçte yüz yüze eğitime destek niteliği taşıyan bir yöntem olarak kullanılmıştır (Arslan ve Şumuer, 2020). Bu anlamda mesleki gelişim sağlamak, eğitilmiş nüfusu arttırmak, yaşam boyu öğrenme olanaklarını etkin kullanmak, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve eğitimin olabilecek aksamaların önüne geçmeyi hedefleyen misyonları olan uzaktan eğitim kavramı teknolojinin en güncel imkânları kullanılarak sunulan bilimsel bir çalışma alanı haline gelmiştir (Aydın, 2020).

Uzaktan eğitime yönelik yapılan alan yazıları incelendiğinde birçok tanımlamanın yapıldığı görülmektedir. Yükseköğretim Kurulu uzaktan eğitimi yükseköğretim kurumlarında öğretim faaliyetlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak planlandığı ve yürütüldüğü, öğrenci ile öğretim elemanı ve öğrencilerin kendi aralarında karşılıklı etkileşimine dayalı olarak derslerin öğretim elemanı tarafından aynı mekânda bulunma zorunluluğu olmaksızın eşzamanlı yada eş zamansız biçimde verildiği öğretim olarak tanımlamaktadır (Başaran vd., 2020).

Kaya (2002) Uzaktan eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerindeki sınırlılıklar nedeniyle sınıf içi etkinliklerin yürütülme olanağı bulunmadığı durumlarda, eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğretene arasında iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağladığı bir öğretim yöntemi olarak tanımlamıştır. Özdil (1986) uzaktan eğitimi öğretim materyallerinin seçimi, didaktik hazırlığı ve sunumunun yanı sıra öğrenci öğreniminin denetimini ve desteğini içeren planlı ve sistematik bir faaliyet ve öğrenci ve öğretmen arasındaki fiziksel mesafenin en az bir uygun teknik araçla köprülenmesi olarak tanımlamıştır. İşman (2011) ise uzaktan eğitimini farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme sistemi modelini ifade ettiği şekilde tanımlamıştır. Gökdağ (1986) uzaktan eğitimi öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak aynı ortamda

bulunmasına gerek olmaksızın öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenip yürütülmesi işlemi olarak belirtmiştir.

Uzaktan eğitime yönelik yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere uzaktan eğitim eğitim-öğretim faaliyetlerinin akmasına neden olan faktörleri etkisiz hale getirerek, zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde öğrenen ile öğretmenin bir araya gelebildiği planlı ve programlı eğitim-öğretim faaliyetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim ile ilgili vurgulanan bazı temel özellikler bulunmaktadır. Bunlar arasından en önemli görülen, zaman ve mekân sınırlılığını ortadan kaldırmasıdır. Bu sayede farklı mekân ve zamanda öğrenen ile öğretmenin anlık olarak eğitim-öğretim faaliyetlerine devamlılığını ve erişimini sağlamaktadır.

Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi incelendiğinde beş farklı evre ön plana çıkmaktadır. Bunlar; mektupla öğretim öncesi dönem, mektupla öğretiminin yoğun olarak uygulandığı dönem, öğretimsel tek yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi, öğretimsel çift yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi, uydular ve geleceğin teknolojisi dönemleridir (Arıkan, 2006). 18. yüzyılda başlayıp 19. yüzyılın ortalarına kadar ki dönemi kapsayan Mektupla Öğretimden önce olan dönemde mektupla öğretimin yoğun olarak kullanıldığı dönem öncesi yapılan ilk çalışmaları kapsamaktadır. 19.yüzyılın ortalarından başlayan ve 20.yüzyılın ortalarına kadar devam eden mektupla öğretimin yoğun olarak kullanıldığı dönemde özellikle 1856 yıllarında Avrupa’da yazışmalı uzaktan eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir (Bozkurt, 2017). Karşılıklı iletişimin ve değerlendirmenin olduğu bu dönemde yükseköğretim basamağında eğitim veren kurumların kurulması ile beraber birçok öğrenci eğitim verilmiştir. Teknolojik gelişmelerden çok fazla etkilenen uzaktan eğitim sistemi, radyonun icat edilmesiyle beraber daha da yaygınlaşmış ve uzaktan eğitimde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. İlk radyo yayınlarıyla beraber tek yönlü uzaktan eğitim iletişim dönemi başlamıştır. Bu anlamda 1920 yıllarında Amerika’da, 1922 yıllarında Fransa, İngiltere, Sovyet Birliği’nde, 1923 yıllarında Almanya’da başlamıştır. 1927 yıllarına gelindiğinde ise Avustralya, İtalya, Japonya, Norveç, İsveç gibi ülkelerde radyo yayınları başlamıştır (Demir, 2015). Radyonun gelişiminin ve yaygın hale gelmesindeki sürecin uzun olması nedeniyle uzaktan eğitim sistemi içerisinde yaygınlaşması da zaman almıştır. 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren yavaş yavaş kullanımı artan radyonun, uzaktan eğitim içinde var oluşu da yaygın kullanımıyla doğru orantılı artmıştır. Radyonun yaygınlaşmasından sonra iletişim teknolojilerinde gözle görülür bir gelişme görülmüş ve akabinde televizyon icat

edilmiştir. Televizyonun icat edilmesiyle beraber 1957 yılında New York Üniversitesi CBS televizyon şirketi ile yapmış olduğu anlaşmayla eğitim programlarını tasarlamıştır (Uşun, 2006). Atılan bu önemli adım ile birlikte dünyada birçok uzaktan eğitim merkezi kendi eğitimlerini desteklemek amacıyla televizyon programlarını çok sık kullanmaya başlamışlardır. Bu dönem içinde hem radyodan hem de televizyonlardan yapılan eğitimsel yayınlar tek taraflı, eğitimcinin bilgiyi aktarması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Öğretimsel çift yönlü radyo ve televizyon uygulamaları 1970 yılında Wisconsin Üniversitesi tarafından sesli konferans uygulamaları şeklinde başlamıştır. Bu anlamda ilk olarak uygulanan çift yönlü radyo ve televizyon telekonferans sistemi kullanılmıştır. 20.yüzyılın üçüncü çeyreğinin sonlarına doğru başlayan ve sonra hızla gelişen iletişim alanındaki gelişmeler uzaktan eğitim disiplininde olumlu etkiler yaratmıştır. Özellikle radyo, televizyon, kayıt teknolojisi, uydu, kablo, etkileşimli bilgisayar teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler uzaktan eğitimin yapısını etkilemiş ve öğrenciler ile iletişim yöntemlerini değiştirmiştir. İletişim teknolojisinin gelişimi sayesinde, uzaktan eğitimde çift yönlü eğitimsel iletişim kullanılmaya başlamıştır (Kaya, 2002).

Türkiye’de 1923 yılından 1960 yıllarına kadar ki süreçte uzaktan eğitim kavramsal olarak ele alınmıştır. İlk zamanlarda sadece halkın okuma yazma düzeylerini arttırmak amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir. Bu anlamda Türkiye’de ilk olarak 1956 yılında uzaktan eğitime Ankara Üniversitesinde Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde başlamıştır. 1961 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuş, akabinde 1966’lı yıllarda Mektupla Öğretim Merkezi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinin hızlanması ve gelişmesiyle beraber 1970’li yıllarda uzaktan eğitim orta öğretim düzeyine taşınmıştır. Son olarak 1981 yılında çıkan Yüksek Öğretim Yasası çerçevesinde Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur. Böylece ilk, orta ve yükseköğretim düzeyini kapsayacak şekilde Mektupla uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. 1992 yılında ile Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Açık Öğretim Liseleri açılmıştır (Demir, 2014).

Üniversitelerin uzaktan eğitime geçişi ile beraber özellikle Anadolu Üniversitesinin etkin faaliyetleri çerçevesinde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile iş birliği ile devlet televizyonlarında uzaktan eğitim verilmeye başlanmıştır. Uzaktan eğitimi kullanan bir diğer üniversitesi ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi olmuştur. Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde İnternet tabanlı uzaktan eğitime geçmiştir. Bu anlamda İnternete Dayalı Eğitim Asenkron Paketi yürürlüğe koymuştur (Barış, 2015).

1997’li yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının 1651 sayılı onayı ile birlikte Açık İlköğretim okulu kurulmuştur. Bu sayede 15 yaşından gün alanlar, ilkokulu bitiren veya ortaokulu yarıda bırakanlara uzaktan eğitim ile birlikte eğitim verilmeye başlanmıştır (Başaran, vb., 2020). Yine bu yıllarda Mesleki ve Teknik Açık Öğretim okulları kurularak uzaktan eğitim sistem yaygın hale gelmiştir. 1999 yıllarında uzaktan eğitim sistemi daha üst kademelere taşınarak üniversitelerin yüksek lisans programlarına dâhil edilmiştir (Arslan ve Şumuer, 2020). Bu anlamda Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalına bağlı olarak ülkemizde ilk defa tezli yüksek lisans programı uzaktan eğitim yöntemiyle verilmiştir. Bu gelişim beraberinde doktora programı ile devam etmiştir. 2006 yılında yine aynı üniversitede ülkemizde ilk defa uzaktan eğitim doktora programı açılmıştır. Uzaktan eğitim sistemindeki bu denli gelişmeler, eğitim-öğretimde yeni tanımlamalar yer açmıştır. 2011 yılında 2547 sayılı kanun ile beraber yükseköğretimde birinci öğretim, ikinci öğretim ve açık öğretim gibi yeni tanımlamalar yapılmıştır. Bu kapsamda 2014 yılında Yükseköğretim Kurumu tarafından uzaktan eğitime yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. Günümüzde ise uzaktan eğitim sistemi yeni bir öğretim şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek internet kullanımının artması gerekse teknolojinin hızla gelişmesi ve yaygınlaşması uzaktan eğitimin yeni bir öğretim şekli olarak ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Kışla, 2005).

Günümüzde yaşanan Covid-19 salgını ile beraber uzaktan eğitim sistemi iyice yaygınlaşmış, öğretimin bir modeli haline gelmiştir. 2020 yılının mart ayında ülkemizde yayılan Covid-19 salgını nedeniyle yüz yüze eğitimin mümkün olmaması, eğitim sisteminde uzaktan eğitimin etkin kullanılması gerektiği düşünülmüştür. Bu bağlamda pandemi dönemi boyunca eğitimin tüm kademelerinde uzaktan eğitim sistemi ile öğretim gerçekleştirilmiştir (Barış, 2015). Uzaktan eğitimin pandemi döneminde bu denli aktif kullanılması eğitimde ikincil bir alternatif olmak yerine eğitimin gerçek zemini olacağı düşünülmektedir. Bu anlamda YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitime yönelik alt yapılarını güçlendirmiş, uzaktan eğitimin niteliğini arttırmaya çalışmıştır (Arı ve Kanat, 2020).

Uzaktan Eğitimin Amacı

Uzaktan eğitimin ortaya çıkmasında en önemli neden, var olan eğitim sisteminin, mevcut nüfusa yönelik ihtiyaçlarını karşılayamaması ve buna bağlı olarak da yeni eğitim

sistemi arayışından meydana gelmiştir (Arıkan, 2006). Bununla birlikte uzaktan eğitim, mekân, zaman ve maliyet açısından eğitim öğretimdeki sınırları en aza indirmektedir. Öğrenci eğitim alma noktasında birtakım sıkıntılar ve sınırlamalar ile karşılaştıkları takdirde uzaktan eğitim sistemini tercih etmektedirler (Çiçek, vd., 2020). Böylece uzaktan eğitim, geniş öğrenci kitlelerine hitap etmeye başlanmıştır.

Uzaktan eğitimin amaçları her şeyden önce geniş kitlelerin eğitimden beklentilerini gerçekleştirmek, eğitim öğretim için ayrılan bütçeyi minimuma indirmek, istenildiği zaman tekrar edebilme, hızlı erişim sağlanabilme, bireysel çalışma ortamı sağlama, mekân sınırlarını ortadan kaldırmak gibi kolaylıklar sağlayarak eğitimin ulaşılabilirliğini sağlamaktır (Begimbetova, 2015). Bu sayede eğitim de fırsat eşitliğini sağlayarak, her yaştaki öğrenci grubuna ihtiyacı olan düzeyde eğitim alma hakkı ve imkana sahip olacaktır. Ayrıca uzaktan eğitimin bir diğer amacı, öğrencilerin eş zamanlı veya ayrı zamanlı olarak ders alabilmelerini ve zamandan bağımsız hareket ederek derslere ulaşımını sağlama ve zengin içerikli ders materyallerini öğrencilerin faydalarına sunmaktır (Duman, 2020). Bu bağlamda uzaktan eğitim, toplu ve bireysel olarak eğitimde standartlaşmayı sağlayarak, uzaktan eğitim için kullanılması gerekli görülen son teknolojileri etkin hale getirerek, bilgi paylaşımını ve erişimini en üst noktaya taşımaktadır.

Sonuç itibarıyla uzaktan eğitimin amacı, öğrenci ile öğretmen arasındaki eğitim öğretim boyunca farklı yerlerde bulunması, bunun maddi açıdan, zamandan, öğrencinin öğrenme ortamına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Uzaktan eğitim sistemini tanımına bakıldığında zaman bilgi ve teknolojiye bağlı olarak gelişmektedir. Bu gelişmeler uzaktan eğitimin salt olarak tanımını değil sahip olduğu özelliklere de eklemeler ve çıkarmalar yapmaktadır. Uzaktan eğitim sisteminin ilk zamanlarda posta yoluyla gerçekleştiği dönemdeki problemleri ile teknolojiye bağlı olarak gerçekleştiği günümüzdeki problemleri aynı değildir (Duman, 2020). Bu bağlamda uzaktan eğitimin avantajları, dezavantajları ve özellikleri de teknolojik gelişmeye bağlı olarak gelişmekte ve değişmektedir. Uzaktan eğitimin özelliklerinden bahsederken üstün yanlarına değinmekte fayda vardır. Uzaktan eğitim sistemi, sistemli ve planlıdır. Bu sayede uzaktan eğitimde kullanılan materyal ve içeriklerde sistemli ve planlı bir şekilde, öğrencinin istediği herhangi bir zamanda ulaşabilmesine imkân vermekte ve arşivlenme özelliği bulunmaktadır. (Gök, 2017).

Böylece öğrenci istediği bilgiye, istediği zaman hızlı ve birincil kaynaktan ulaşabildiği standart bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken ve uzaktan eğitimin dezavantajını oluşturan bir takım husus bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin kapsamı geleneksel eğitime oranla daha karmaşık ve dar bir yapıya sahiptir. Uzaktan eğitimin ülke genelinde uygulanabilirliğini arttırmak maksadıyla çeşitli stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda uzaktan eğitimin geleneksel eğitimin yanında verilen ek bir eğitim olarak mı ya da geleneksel eğitimi yeni bir alternatif haline mi gelmesi gerektiği kararlaştırılması gerekmektedir (Can, 2020).

Uzaktan eğitim sisteminin önemli özelliklerinden birisi, öğrenen merkezli bir sistem olmasıdır. Öğrenci uzaktan eğitim sisteminde merkezi bir konuma sahiptir. Bu bağlamda çabuk ve hızlı öğrenen öğrenciler, bulunduğu sınıfın ulaştığı düzeye ulaşmasına beklemeden eğitimine devam edebilmektedir (Gündüz, 2013). Bu durum aynı zamanda uzaktan eğitimi avantajlı hale getirmektedir. Öğrencinin merkezi konumda olması, yaşam boyu öğrenmeyi sağlamaktadır. Uşun (2006) Uzaktan eğitimin öğrencilere yaşam boyu öğrenmeyi sağladığını, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ulusal gelişimlerine katkı sağladığını, bireysel ve bağımsız öğrenme ortamı oluşturduğunu, öğrenme sorumluluğunun bireyde olmasını sağlayarak, bireyin tek başına karar verme yetisini geliştirdiğini, geleneksel eğitim süreçlerine katkı sağlayarak zengin bir ortam oluşturduğunu, öğretimdeki alt yapı gereksinimlerine bağlı maliyeti düşürdüğünü, eğitim içeriklerinin hızlı ve kolay bir şekilde güncellenebilme olanağı sunduğunu ifade etmiştir. Ancak teknolojik yetersizlik, teknoloji kullanma konusunda yaşanan problemler ise uzaktan eğitimi dezavantajlı hale getirebilmektedir (Kaya ve Odabaşı, 1996). Ağır (2007). Uzaktan Eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin belli bir mekânda olma zorunluluğunu ortadan kaldırarak eğitim öğretimin faaliyetlerine istedikleri yerde katılma imkanı sağladığını, öğrencilere istedikleri zamanda eğitim alma imkanı sağladığını, eğitim maliyetini düşürdüğünü, her yaştaki bireylere eğitim alma imkanı sağladığını, bireysel öğrenmelerin getirdiği problem çözme becerilerinin geliştirdiğini, öğrencide işitsel, görsel tasarımlarını geliştirdiğini ifade etmiştir.

Uzaktan eğitimin özelliklerinden bir diğer ise eğitim maliyetini düşürmesidir. Kullanılan WEB araçları ve teknolojik araçlar aracılığıyla coğrafi olarak sınırları ortadan kaldırması ve geniş kitlelere ulaşması uzaktan eğitimde kullanılan aynı materyallerin birden çok bireye ulaşması eğitimdeki kişi başına düşük harcamaları düşürmektedir (Ünal ve Bulunuz, 2020). Eğitim maliyetini düşürmesinin yanında gerek işitsel gerekse görsel

eğitim ortamları, etkileşimli olmasıyla daha hızlı ve etkili öğrenme ortamı sağlayarak, eğitimin verimi artmaktadır (Adıgüzel, 2020). Ancak teknolojik imkanların kısıtlı olması veya ulaşılabilirliğinin kısıtlı olması uzaktan eğitimi dezavantajlı hale getirebilmektedir. Genellikle yetersiz gelişmeler ve iletişim teknolojilerindeki altyapı yetersizlikleri uzaktan eğitimin sadece bölgesel olarak uygulanabilmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte gerek teknolojiye bağlı gerekse uzaktan eğitim sistemine bağlı sorun ve dezavantajlardan bir diğeri ise eğitmenin teknolojiyi kullanma konusundaki tutumları veya donanım sorunlarıdır. Eğitim süresince öğretmenlerin bir kısmının uzaktan eğitim sistemine yönelik yeterli bilgi sahibi iken kimi öğretmenler ise uzaktan eğitim sistemine dair yetersiz bilgiye sahip olması uzaktan eğitimin dezavantajları arasında yer almaktadır (Kaya ve Odabaşı, 1996). Uzaktan eğitimde en çok kullanılan araçların başında bilgisayar, telefon, tablet vb. araçların kullanımına yönelik öğretmenler ve öğrenciler eğitilmeli gerekli bilgiler aktarılmalıdır. Uzaktan eğitimin dezavantajları salt olarak yeterli bilgiye sahip olmamak değildir. Uzaktan eğitime yönelik ihtiyaç duyulan araçlara erişilebilirlik durumu da dezavantaj haline gelebilmektedir. Sosyoekonomik açıdan durumu yeterli olmayan öğrenci ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ulaşabilmesine olanak sağlayan telefon, bilgisayar vb. araçlara sahip olmaması öğrencilerin uzaktan eğitime erişmesine engel olmaktadır (Özen ve Baran, 2020).

Sonuç itibariyle uzaktan eğitim, bireye eğitim-öğretim ortamında gerek esneklik gerekse erişilebilirliği noktasında kolaylıklar sağlarken öğrenci-öğretmen arasındaki iletişimi düşürmesine neden olabilmektedir. Bununla birlikte öğrencinin zamana ve mekâna bağlı kalmasını ortadan kaldırarak her koşulda eğitim öğretime ulaşmasına imkân sağlarken fırsat eşitliliğinin oluşmamasına neden olabilmektedir.

BÖLÜM III YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma yönteminde amaç incelenen olgu/kişi hakkında derinlemesine bilgi toplayabilmek, gelecekte yapılacak çalışmalar için fikirler ortaya çıkarmak ya da bir olgu hakkında araştırmacının önsezilerini test etmektir (Okumuş, 2010: 102). Bu çalışma içerisinde salgın sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı problemlerin detaylı bir şekilde belirlenmesi amaç olduğunda nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Olgubilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşanan dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Okumuş, 2010: 105) Olgubilim bağlam arasındaki çizginin net olmadığı yani olgunun bağlamdan ayrılamadığı durumlarda olgunun derinlemesine incelenmesi amacıyla durum çalışmalarına başvurulmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılı ilk döneminde Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan ilçe merkezi ve köy okullarında görev yapan 52 sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. İlçe merkezi ve köy okullarında görev yapan öğretmenlerin bu süreçte farklı deneyimlerinin oluşundan ve karşılaştıkları sorunların çeşitliliğinden dolayı çalışma grubu olarak müstakil sınıf ve birleştirilmiş sınıf öğretmenleri seçilmiştir.

Aşağıdaki tabloda görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, cinsiyetleri, okuttuğu sınıf ve okul türlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Görüşmeci Kodları	Cinsiyet	Sınıf Türü	Okuttuğu Sınıf
1	Erkek	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
2	Kadın	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
3	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıf

4	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
5	Erkek	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
6	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
7	Kadın	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
8	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıf
9	Erkek	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
10	Kadın	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
11	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
12	Erkek	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
13	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
14	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıf
15	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
16	Kadın	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
17	Kadın	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
18	Kadın	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
19	Erkek	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
20	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıf
21	Kadın	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
22	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
23	Erkek	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
24	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
25	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
26	Erkek	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
27	Erkek	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
28	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
29	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıflar

30	Kadın	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
31	Kadın	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
32	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4. Sınıf
33	Kadın	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
34	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
35	Erkek	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
36	Erkek	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
37	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
38	Erkek	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
39	Erkek	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
40	Kadın	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
41	Kadın	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
42	Kadın	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
43	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1. ve 2.Sınıf
44	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	3. ve 4.Sınıf
45	Erkek	Müstakil Sınıf	3.Sınıf
46	Kadın	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
47	Kadın	Müstakil Sınıf	2.Sınıf
48	Erkek	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
49	Kadın	Müstakil Sınıf	1.Sınıf
50	Erkek	Müstakil Sınıf	4.Sınıf
51	Kadın	Birleştirilmiş Sınıf	1., 2., 3. ve 4.Sınıf
52	Kadın	Müstakil Sınıf	3.Sınıf

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle katılımcılara yüz yüze görüşme yoluyla ulaşılmaya çalışılmış, katılımcılar bilgilendirilmiş onam formu ile görüşmenin amacı ve süreci hakkında bilgilendirilmiştir. Covid 19 tedbirleri kapsamında yüz yüze görüşme gerçekleştirilemeyen adaylara Google Form üzerinden sorulara cevapları alınmıştır. Çalışmada yer alan sorular 5 ana temadan oluşmaktadır. Birinci temada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik kişisel görüşlerini kapsayan sorular yöneltilmiştir. İkinci temada ise araştırmacıların uzaktan eğitim sürecince öğrencilerle ilgili deneyimlerine yönelik soru yöneltilmiştir. Üçüncü temada araştırmacılara uzaktan eğitim sürecince velilerle ilgili deneyimlerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Görüşme formunun dördüncü temasında ise katılımcılara uzaktan eğitim sürecinde okul idaresi ile ilgili deneyimlerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Çalışmanın son ve beşinci temasında ise katılımcılara uzaktan eğitim sürecince MEB ile ilgili deneyimleri hakkında soru yöneltilmiştir. Katılımcılara verdikleri cevapların gizli kalacağı ve katılımcı isimleri, görev yaptığı okul bilgilerinin hiçbir şekilde üçüncü kişilerle paylaşılmayacağını bilgisi verilmiştir. Çalışma Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan ilçe merkezleri ve köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine sorular mülakat yöntemiyle yüz yüze gerçekleştirilmiş olup bazı katılımcılarla Covid 19 pandemi durumundan dolayı görüşme online ortamda Google Form aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki sorulara öğretmenlerin görüşleri alınmış ve bu yanıtlar çerçevesinde bulgular elde edilmiştir.

1. Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkındaki deneyimleriniz nelerdir?
Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye ulaşılabilirlik, öğrencilerin derse katılımı ve ders konsantrasyonu ile ilgili ne tür deneyimler yaşadınız?
3. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ders donanımlarının (tablet, pc, internet vs.) tedarik etme ve öğrenci kullanımı ile karşılaştığınız durumlar nelerdir?
4. Uzaktan eğitimde (canlı derslerde) öğrencilerin disiplinini ve ders otoritelerini sağlamada konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
 - Sınıf disiplini sağlamak daha mı zor daha mı kolay?
 - Disiplini sağlarken ek önlemler aldınız mı?
 - Yüz yüze eğitimle karşılaştırır mısınız?
5. Uzaktan eğitim sürecinde velilerle ilgili ne tür deneyimler yaşadınız?

- Velilerin uzaktan eğitime bakış açıları nelerdir?
 - Velilerle iletişiminiz hakkında ne söyleyebilirsiniz?
 - Onlarla ilgili herhangi bir sorun yaşadınız mı?
 - Ders donanımları (tablet, pc, internet vs.) sağlamada ne tür davranışlar sergilediler?
6. Uzaktan eğitim sürecinde okul idaresi ile iletişiminiz nasıldı?
- Öğretmenlere ne tür destekler verdiler?
 - Ders programınız ve ders saatlerinizi hazırlamalarında yaklaşımları nasıldı?
 - Okul idaresinin bu sürece yönetmesine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
7. MEB'nın uzaktan eğitim sürecini yönetmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Sizce MEB gerekli alt yapıları (tablet, pc, internet vs.) sağlamada yeterli oldu mu?

Veri Toplama Süreci

Bu bölümde araştırma için veri toplama süreci ele alınmıştır. Verileri toplamadan önce görüşme soruların alan uzmanlarınca görüşleri alınmış ve gerekli düzenlemelerle son şekli verilmiştir. Elde edilen görüşme metni ön uygulama olarak belirli sınıf öğretmenlerine uygulanmış ve alınan dönütler neticesinde nihai görüşme soruları oluşturulmuştur. Bu çalışmanın örneklemini Gaziantep ilinin il merkezi ve ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda 05.08.2021 tarihinde çalışma için Gaziantep Valiliğine başvurulmuştur. 26.08.2021 tarihinde Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün alan taraması onayı ile görüşmelere başlanılmıştır. Görüşmeler olabildiğince yüz yüze ve gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmıştır. Pandemi dolayısıyla yüz yüze yapılamayan görüşmeler ise 'Google Formlar' uygulamasına üzerinden link paylaşımı yapılarak katılımcılara ölçek uygulanmıştır. Görüşmeler 06.09.2021 tarihinde başlayıp 01.11.2021 tarihinde son bulmuştur. Görüşme sorularına verilen yanıtlar ise 08.11.2021 tarihinde online ortamdan toplanmıştır. Elde edilen veriler ise içerik analizi deseni ile analiz edilmiş bulgular bu çerçevede yorumlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin isimlerinin ve görev yaptıkları okulların isimlerinin gizli kalacağı ve hiçbir şekilde deşifre edilmeyeceğini, yanıtların

sadece bu araştırma için kullanılacağına bilgisi verilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup görüşme tekniği seçilmiştir. Sınıf öğretmenlerine toplam 8 sorudan oluşan araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu uygulanmıştır. Görüşmeler genelde yüz yüze samimi bir ortamda gerçekleşmiş ve öğretmenlerin görüşleri detaylı bir şekilde not alınmıştır. Katılımcıların kendilerini daha rahat ifade etmeleri için her katılımcı ile baş başa görüşme gerçekleştirilmiştir. Covid19 pandemisinin devam etmesi üzerine bazı katılımcılarla yüz yüze görüşülemeyip görüşme soruları online ortama aktarılmış ve Google Form üzerinden doldurulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz yapılırken katılımcı öğretmenlere Ö1, Ö2, Ö3, ... gibi numaralar verilmiştir. Katılımcıların görev yaptıkları okullarına göre müstakil sınıf veya birleştirilmiş sınıf gruplarına ayrılmıştır. Daha sonra öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre sınıflandırılmış ve tablo oluşturulmuştur. Bu sayede hangi katılımcının hangi tür bir okulda ve kaçınıcı sınıfları okuttukları açıkça belirtilmiştir. Daha sonra katılımcıların her bir soruya verdikleri cevaplar detaylı incelenmiş olup verilen cevaplardan belirli kodlar çıkarılmıştır. Çıkarılan kodlar, ilgili sorulara göre 2 veya 3 temaya ayrılmıştır. Örneğin sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik düşünceleri sorusuna verdikleri cevaplar başta avantaj ve dezavantaj olmak üzere iki temaya ayrılmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda temalara ait kodlar çıkarılmıştır. Çıkarılan bu kodlar ile bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın iç geçerliği için araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu için alan uygulaması öncesinde uzman görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan görüşme formu 3 öğretmene ve bir akademisyene danışılmış uzman görüşleri alınmıştır. Alınan uzman görüşünden sonra görüşme formu anlaşılabilir ve okunabilirlik için 2 sınıf öğretmenine uygulanmış ve yorumları alınmıştır. Alınan dönütler doğrultusunda soruların açıklığı, yönlendirici olup olmaması gibi durumlar açısından görüşme formu yeniden düzenlenmiş ve son şekli verilmiştir. Çalışmanın görüşme formu uygulanmadan önce katılımcılara açıklamalar yapıp cevaplarının gizli kalıp herhangi bir üçüncü kişilerle paylaşılmayacağını bilgisi verilmiş ve sohbet havasında bir görüşme yapılmaya çalışılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler yaklaşık 20-25 dk sürmüştür. Görüşmenin yapıldığı tarihler arasında Covid-19 pandemisinin devam etmesinden dolayı bazı katılımcılara Google Form üzerinden görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar verdikleri

cevapların bir kısmı ilgili tema ve kodların altına alıntı olarak verilmiştir. İç geçerliği sınırlayan etkenler arasında sadece görüşme yönteminin uygulanması örnek verilebilir.

Dış geçerliği sağlamak için çalışma grubu, araştırma modeli, verilerin toplanması ve analizi, bulguların yorumlanmasının nasıl yapıldığı detaylı olarak açıklanmıştır. Çalışmanın amacı ve önemine uygun olarak sınıf öğretmeni katılımcılar seçilmiştir. Yüz yüze yapılan görüşmelerde katılımcıların her bir soruya verdikleri cevaplar tek tek not alınmış ve görüşme formuna yazamadığı cümleler veri analizinde kullanmıştır. Bu yöntem verilerin toplanması ve kayıp olmasını engellediği için iç geçerliği pozitif yönde etkilemiştir. Verilerin yorumlanmasında katılımcıların her bir soruya verdikleri cevaplar tek tek incelenmiş tema ve kodlar çıkarılmıştır.

Sonuç olarak veriler verilen cevaplara göre uygun bir şekilde yorumlanmıştır. Sonuç ve bulgular kısmında ise sınıf öğretmenlerinin her bir temada verdikleri ortak cevaplar değerlendirilmiş ve öneriler bu doğrultuda yazılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Süreci Hakkındaki Görüşleri ve Deneyimleri

Çalışmanın ilk alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci hakkındaki görüşleri ve deneyimleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Düşünceleri ve Deneyimleri

Tema	Kod	f
Avantaj	Pandemiden korunma	42
	Tekrar edilebilmesi	38
	Eğitimde süreklilik	36
	Zamandan bağımsızlık	33
	Mekândan bağımsızlık	33
	Bilgiye kolay erişim	29
	Teknolojik beceri	25
	Zaman kazanımı	23
	Maliyetin az olması	22
	Veli-öğrenci iletişimi	29
	Okul işlerinden tasarruf	20
	Okul masraflarından tasarruf	20
	Fiziksel yorgunluğun azalması	16
Dezavantaj	Motivasyon zorluğu	37
	Ölçme ve değerlendirme zorluğu	36
	Bilgisayar ve internet yetersizliği	36
	Fırsat eşitsizliği	32
	Teknik problemler	32
	Derse aktif katılamama	31
	Dikkat süresinin kısa olması	30
	Veli müdahalesi	28

Öğrenci kontrol güçlüğü	27
Sosyalleşme yetersizliği	26
Ortam yetersizliği	23
Akran eğitimi yetersizliği	21
Aktif öğrenme olmayışı	20
Duyu organlarına hitap etme.	20
İşi yükü fazlalığı	19
Bilgisayar kaynaklı sağlık sorunları	18
Soruna anında müdahale edememe	17
Canlı dersin dikkate alınmaması	15
Sınıf yönetimi sağlanamaması	14
Kendini derse verememe	11

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik bakış açıları avantaj ve dezavantaj olarak iki ana kategoriye ayrılmıştır. Uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik düşünceleri mekândan bağımsız olması, tekrar edilebilmesi, pandemiden korunma ve eğitimde süreklilik sağlaması konuları olmuştur. Öğretmenlerin bazıları her şeyin başı sağlık diyerek uzaktan eğitimi verimli bulsa da bazı öğretmenler ise eğitim olmadan bir millet devamlılığını sağlayamaz görüşünü belirtip okulların pandemi döneminde kesinlikle kapatılmaması gerektiğini söylemiştir. Bu konuda sınıf öğretmenlerinin birçoğu ise en azından ana derslerin hayat bilgisi, matematik, sosyal bilgiler ve fen bilimleri dersinin okullarda yüz yüze insan hakları, din kültürü, resim, müzik ve beden eğitimi derslerinin ise uzaktan eğitim yoluyla yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin geneli ise özellikle 1. ve 2.sınıf canlı derslere girişte, ödev vermede velilerin bu süreçte öğrencilerle daha çok iletişim halinde olduğu ve bu durumun uzaktan da olsa öğrenciyi kontrol etmede olumlu etki yarattığını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitimde çocuklarıyla ilgilenmeyen ailelerin bu süreçte mecburen ilgilenmeye başlamaları hem akademik başarı hem de veli-öğrenci iş birliği açısından olumlu etki yarattığı belirtilmiştir. Sınıf öğretmenleri genel olarak öğrencilerin okuldaki fiziksel yorgunluklarının olmayışının da öğrenciler için iyi olduğunu belirtse de öğretmenlerin bir kısmı çocukların enerjilerinin atabileceği bir ortamın olmayışının onların sosyalleşme ve fiziki enerjilerinin dışa vuramamasının kötü olduğunu eklemişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin teknolojik becerilerinin gelişmesi, öğrencilerin gelişen dünyaya erken ayak uydurması açısından olumlu bulurken bazı öğretmenler ise öğrencilerin canlı

ders için 4-5 saat ekrana bakmalarının göz ve ruh sağlığını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Canlı derslerin çocuk sağlığını etkilememesi için canlı ders saatlerinin ilkokul öğrencilerinde daha olması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitime ilişkin bazı sınıf öğretmenlerimizin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Uzak eğitimin avantajları: 1. Özellikle kırsal kesimde eğitim veren sobalı okullarda odun kırma, kömür doldurma ve soba yakma vb. şeyler ile uğraşmaya gerek kalmadan zamandan tasarruf sağlıyor. 2. Temizlik gibi zaman israfına sebep olan okul rutin işlerinden tasarruf sağlıyor. 3. Akademik eğitime ayrılan ders süresi verimli kullanılıyor. 4. Ulaşım araç gereçlerine (servis gibi) olan ihtiyaç ortadan kalktığı için ekonomiktir. Ve zaman kazandırır. 5. Birebir eğitime benzeyen yönüyle sınıf ortamındaki etkili ders dinlemeye engel olabilecek her türlü olumsuzluğu asgari seviyeye indirerek iletişimde gürültü faktörünü ortadan kaldırarak sağlıklı bir ortam sağlayarak verimli bir ders atmosferi oluşturur. 6. Fiziksel yorgunluğu asgari seviyeye indirir. 7. Akran şiddetini ortadan kaldırır. 8. Kaza ve potansiyel risk oluşturabilecek her türlü olası etkenler ortamdaki uzak olduğu için güvenlik açısından pozitif sonuçlar doğurur. 9. Genel açıdan baktığımızda ülke ekonomisine katkı sunan eğitim uygulaması özelliği arz eder (örneğin: yakıt ve enerji tasarrufu gibi.) 10. Sağlıklı eğitim için kaçınılmazdır. Her türlü bulaşıcı hastalığa geçit vermeyen eğitim uygulamasıdır. “

Ö5: “Uzaktan eğitim zaman ve mekân olarak avantaj sağlar. Zaman kısıtlamasının daha az olması da büyük avantaj sağlar.”

Ö13: “Avantajlarını düşünürsek farklı coğrafyadaki öğrenciler aynı derse girebilir ve fırsat eşitliği bir konuda sağlanmış olur. İstedığımız saat ve yerde dersin yapılması açısından büyük kolaylık sağlar. 21.yüzyıl temel teknolojik becerilerini çocuklara kazandırmakta önemli rol oynayabilir.”

Ö23: “Dijital ortamda öğrencilere bilgi aktarmak, bilgiye ulaşmak, görsellik, canlılık iletişim daha iyiydi ses kontrolü kolay sağlanıyor.”

Ö25: “Materyallere, videolara, slaytlara kolay erişim sağlaması açısından olumlu.”

Ö34: “Avantaj olarak istediğin yerden istediğin şekilde iletişime geçip dersleri işleyebilmeyi sayabilirim.”

Ö40: “Uzaktan eğitimin avantajı olarak öğrenciler yer mekan farketmeksizin derslere katılım sağlama imkânı buldular.”

Ö44: “Çocukların ev ortamında eğitim olanakları sunulması ve eğitimi eve taşımak.”

Ö47: “Uzaktan eğitim zamandan tasarruf sağladı ve öğrenciler kendilerini sınıf ortamına nazaran daha rahat hissettiler.”

Ö49: “Avantajı bulaş riskini azaltıyor. Çünkü temas yok. “

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin avantajlarının yanı sıra dezavantajlarının da bulunduğunu belirtmişlerdir. Dezavantajlara örnek olarak ise özellikle küçük sınıflar da ki öğrenci motivasyonun zorluğu, bilgisayar ve internet erişiminin yeterli seviyede olmayışı ve bunun sonucunda öğrencilerin derslerinden geri kalıp akademik başarısının düşmesinin yanı sıra moral olarak da olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu canlı ders materyallerinin (tablet, pc, vs.) tüm öğrenciler tarafından karşılanamamasından öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği meydana getirdiği, ya da materyalleri alan öğrenci ve ailelerin nasıl kullanıldığına yönelik bilgilerinin olmayışının dezavantaj olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı ise tablet alan öğrencilerin tabletlere oyunlar yükleyerek zamanlarının büyük bir kısmını bu oyunlarla geçirdiklerini ailelerin ise çocuklarının sessiz olmalarından razı oldukları için bu duruma müdahale etmediğini belirtmiş ve öğrencilerinde tableti oyun aracı olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin birçoğu öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan tabletlerin özellikle kırsal kesimin internet alt yapısının yetersiz olması nedeniyle bir işe yaramadığını ve öğrencilere boşuna dağıtıldığını belirtmişlerdir. Bunun için ise en azından kırsal kesimlere gezici mobil istasyonların kurulması gerektiğini ya da köy okullarında uzaktan eğitim değil de yüz yüze eğitimin devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle 1. Ve 2. Sınıf öğretmenleri tarafından ilkokul öğrencilerinin ekran başında eğitim almalarının verimsiz olması, canlı derslerde çocukların sürekli farklı istek ve ihtiyaçlarının belirtilmesi ve öğrencinin derste ki kontrolünün zorluğu örnekleri verilmiştir. Yüz yüze iken kontrolün zorluğundan bahseden öğretmenlerin bu durumun sanal ortamda sağlanmasının çok zor ve bazen imkânsız olduğunu belirtmişlerdir. Kontrolü sağlamada öğrenci mikrofonunu kapatma veya aileden yardım alma gibi yöntemler kullandıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler öğrencilerin canlı derse girdiği mekânın ya da tek odalı evlerde ortamın gürültülü ya da

müsait olmamasının derse olumsuz etki ettiğini belirtmiş ve bu durumun dersin akışını bozup motivasyonu düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim konusunda sınıf öğretmenlerinin yarısı ilköğretim çağındaki çocuklar için yeterli olmayıp, onların istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir model olmayışını belirtmişlerdir. Bunun nedeninin ise bu çağındaki çocukların yaparak-yaşayarak öğrenme, somut materyallerle öğrenme, akran eğitimi, sosyalleşme ve beş duyu organına hitap edecek şekilde bir eğitimin ancak başarıya ulaştırabileceğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinin kendileri için de dezavantajları olduğunu belirtmişlerdir. Canlı derslerin yüz yüze dersten daha yorucu olduğu, canlı ders saatlerinin ayarlanmasında yaşanan sorunlar, öğretmenin bilgisayar ekranı başında saatlerce ders anlatmaya çalışması gerek ödevler gerekse canlı dersler için ailelerle 7/24 iletişim halinde olduklarını belirtmiş ve bazı velilerin bu süreçte her şeyi öğretmenden beklediklerini vurgulamışlardır. Bazı velilerin canlı ders saatlerinin kendilerine uymadığını belirtmesi ve değiştirmek istemeleri öğretmenlerin kendilerinin zor durumda bıraktıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin dezavantaj olarak gördüğü bir diğer nokta ise öğrenciye anında müdahale edememedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ilköğretim çağındaki öğrencilerin temel eğitim aldıkları için bazı sorunlara anında ve yerinde müdahale etmeleri gerektiğini müdahale edilmez ise ileriki öğrenim dönemlerinde sorunlar çıkabileceğini belirtmişlerdir. Örnek olarak yazı yazma konusunda canlı derste öğrencilere tam olarak dokunamadıklarını belirtmişler ve bazı öğrencilerin yazılarının kötü olduğunu ve sonradan düzeltilmenin zor olacağını vurgulamışlardır. Köy okullarında görev yapan öğretmenler ise öğrencilerin canlı ders girememelerinden dolayı ek ders ücretlerinin kesilmesinden sitem etmişler ve bu durumun kendilerinden kaynaklı olmayıp öğrenciden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum bazı öğretmenler haksızlık derken bazı öğretmenler ise fiili olarak ders işlenmediği için ek ders ücretlerinin verilmemesinin doğru olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik verdikleri bazı cevaplar aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Uzaktan eğitimin dezavantajları: 1. Ders saatleri çok dakik olduğu için uyulması güç ve telafisi zorluk yaratıyor. 2. Fırsat eşitliğine imkân tanımıyor. 3. Eğitimde maddiyat ve imkân olarak güçlü olan öğrenciler ön planda tutulurken yoksul

aile çocukları eğitimden kısmen de olsa mahrum kaldığı gibi hakkettiği başarıyı yakalayamıyor. Bu da istenmeyerek de olsa adil olmayan kayırmacı partizan eğitim anlayışını ortaya çıkararak gelecekte hem bireysel anlamda hem de ülkeye fayda sağlayacak başarılı nitelikli bireylerin imkân ve şerait bakımından yetersizliklerden kaynaklı arka planda kalıp asıl beyin gücü niteliği taşıyan ve aynı zamanda yetenekli bireylerin sönük kalarak keşfedilmelerine engel olur. Bu da nihai olarak ülkeyi ayakta tutacak ve çağın gereklerini barındıracak potansiyel dinamiklerden istifade imkanını ortadan kaldırır. 4. Elektrik ve internet gibi unsurlardaki eksiklik ve yetersizlikler yüzünden iletişimi sağlayan araç gereçlerde aksaklıklar yaşanarak kaliteli eğitime ket vurulmuş olur. 5. Elektronik aygıtlar üzerinde tahta kullanımı güç bir iş olmakla beraber sınıf ortamındaki konforu oluşturmadığı için eğitim veren açısından moral ve motivasyon düşürücü efor sarf eden bir gereksizlik oluşturur. 6. Sınıf ortamındaki arkadaşlık ve sosyalliğin oluşmasına imkân tanımaz. 7. Akran eğitimine fırsat vermez. 8. İşbirlikçi eğitime ve ekip çalışmalarına uygun değildir. 9. Yaparak yaşayarak eğitim anlayışı ve uygulamaları askıda kalır. 10. Beş duyu organına ihtiyaç duyulan eğitim uygulamalarına imkân vermez.”

Ö3: “Tüm öğrenciler tablet, bilgisayar ya da internet tedarik etme sorun çıkıyor. Her aile tedarik etmiyor. Dersler açısından özellikle ilkökul öğrencileri açısından pek yararlı olmaz iken lise ve üniversitede bazı derslerde verimli olabilir. İlkokuldaki çocuklara sadece ekrandan bir şeyler anlatmak mümkün değil ve başarı oranı düşük.”

Ö6: “Uzaktan eğitimin avantajından çok dezavantajları olduğunu düşünüyorum. Özellikle eşit haklara sahip olmayan öğrenciler olduğunu düşünürsek ne yazık ki fırsat eşitliği sağlanamıyor. Bunun yanında eğitimin en önemli özelliklerinden birinin yüz yüze iletişim, duygu, düşüncenin ifade edilmesi, sosyalleşme olarak düşünürsek uzaktan eğitim bu konuda ne yazık ki oldukça yetersiz

Ö9: “Dezavantajları ise çocuklara dokunmadan bakmadan eğitim vermek çok sıkıntı. Her çocuğun imkanları bir değil. Tablet sıkıntısı çok çektik. Öğrencilerden tedarik edemeyenler dersten geri kaldılar. Çocuklar ekranda öğrenmeleri çok zor oldu.”

Ö11: “İki yıl boyunca uzaktan eğitim sürecinde alt yapı yetersizliğinden dolayı çocuklar eğitim sürecinden uzak kaldılar bu yüzden uzaktan eğitim köy okulunda ki ve tabletsiz kalan öğrenciler için gerekli eğitim olanağı sağlanmadı.”

Ö14: “Uzaktan eğitim için gerekli altyapı ve materyal yetersizdir. Ayrıca öğrenci ve veliler ülkemizde uzaktan eğitim yapılabilmesi için gerekli düzeye erişmiş değillerdir. Bölgesel ekonomik farklardan dolayı cihaz ve internet erişimi konusunda eşitlik olmadığından eğitimde fırsat eşitliğine aykırı bir uygulama olup yüz yüze eğitimin yerini içinde bulunduğumuz yüzyılda asla tutmayacaktır.”

Ö18: “Uzaktan eğitim hem öğrenci hem öğretmen açısından zor bir sistemdir. Öncelikle her evde İnternet erişimi olmadığından derse katılmayan öğrenciler olacaktır. Öğrenci öğretmen arasında herhangi bir etkileşim olmadığından öğrencinin derse ilgisi düşük olmaktadır. Öğretmen direk yüz yüze olmadığından derse hakimiyeti zor bir şekilde sağlayacaktır.”

Ö25: “Eğitimin durmasıyla birlikte öğrencilerde gerileme ve unutmalar hat safhaya çıktı. Köy okullarında İnternet sorunu yüzünden online derslerde aksamalar yaşandı.”

Ö29: “Erişimde ve imkanlarda yaşanan sıkıntılar, sosyal bir ortamın oluşturulamaması, grup çalışmalarının yapılamaması gibi birçok dezavantaj barındırdığını düşünüyorum.”

Ö33: “Dezavantajları alt yapı yetersizliği veli ve öğretmeni zorladı. Ayrıca öğretmene zaman açısından çok sorun yaşattı özel hayat diye bir şey kalmadı.”

Ö37: “Ben köy okulunda görev yapan bir öğretmenim. Bir öğrencim bile uzaktan eğitime katılamadı. İmkanlar sağlam temeller üzerine oturmadan özellikle köy okullarında uzaktan eğitim mümkün olmuyor. Öğrenciler her yönden geri kalıyor.”

Ö42: “Genel olarak dezavantajlı görüyorum. Erişimde ve imkanlarda yaşanan sıkıntılar, sosyal bir ortamın oluşturulamaması, grup çalışmalarının yapılamaması gibi birçok dezavantaj barındırdığını düşünüyorum.”

Ö48: “Her öğrenci için fırsat eşitliği bulunmadığından dolayı olumlu görmüyorum.”

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilere İlgili Yaşadığı Deneyimler

Çalışmanın ikinci alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye ulaşılabilirlik, derse katılım ve ders konsantrasyonu hakkındaki deneyimlere ilişkin görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenciye Ulaşılabilirlik, Derse Katılım ve Ders Konsantrasyonu Hakkındaki Deneyimlerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f
Öğrenciye Ulaşılabilirlik	Derse katılımın azlığı	35
	Kırsal kesim alt yapı sorunu	32
	Tablet, pc tedarik edememe	30
	Derse katılım yetersizliği	27
	İlgisiz aile	25
Derse Katılım	Canlı derse isteksizlik	33
	Yüz yüze eğitim gibi olmayışı	33
	Çocuklara çekici gelmeyişi	31
	Ev ortamının müsait olmayışı	30
	Kalabalık ailelerin olması	26
	Öğrenci gereksinimi karşılanamaması	24
	İnternet sorunundan devam edememe	20
Ders Konsantrasyonu	İlkokul öğrencilerinde zor oluşu	45
	Ekrana uzun süre bakamama	40
	Ev ortamındaki engeller	36
	İleriki derslere enerjinin düşüşü	35
	Otorite sağlanamaması	28
	Derse müdahale eden veliler	25
	Dikkatin erken dağılması	24
	Öğrenci sayısı sorunu	17

Tablo 3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin öğrenciye ulaşılabilirlik konusunda genellikle sorunların olduğu görülmüştür. Öğretmenler genel olarak tablet veya bilgisayar tedarik ettirmede ve internet konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Köy

okullarında görev yapan öğretmenleri öğrencilerin tablet temin etseler bile internet şebekesinin çekmemesi sonucu mağduriyetin yaşandığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kimisi ise tablet tedarik etseler bile öğrencilerin canlı derslerin tamamına katılmayıp belirli derslere katılım sağladıklarını belirtmişlerdir. Özellikle beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar dersine katılımın az olduğunu belirtmişlerdir. Bunun nedeninin ise ailelerin internet paketlerinin az olması veya öğrencilerin ekrandan sıkıldıklarını belirtmişlerdir. Son olarak ise bazı öğretmenler sorumsuz ailelerinde bulunduğunu bunun sonucunda öğrencilere ulaşmada ve canlı derse katılmaları sağlanmamış, öğrencinin derslerden geri kaldıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye ulaşılabilirlik konusunda verdiği cevapların bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Ö3: *“Öğrenciye ulaşma konusunda zaman zaman sıkıntı yaşanabilmektedir. Burada velilere büyük iş düşmektedir. Velilerin ilgi düzeylerine göre öğrenciye ulaşılabilirlik çok iyi düzeyde olurken, veliler ilgisiz olduğunda ulaşılabilirlik çok düşük olmaktadır.”*

Ö7: *“İnterneti ve bilgisayarı olan öğrencilere çok kolay ulaştık. Olmayan çocuklar ise ulaşamadık. “*

Ö11 *“Geçtiğimiz eğitim öğretim yılında uzaktan eğitime katılan öğrenci yüzdesi sınıf mevcudumun %15’ini geçmedi. En büyük sebep cihaz/internet erişim sorunu olurken ikinci sebep derslerin verimsiz olmasından dolayı öğrencilerin katılım isteksizliğidir.”*

Ö16: *“Çoğu çocuk özellikle köy gibi yerleşkelerde yaşayan çocuklar uzaktan eğitim sürecinde aktif olamıyor. Ders katılımı haliyle düşüyor. Gerçek anlamda yüz yüze eğitimin yerini tutamıyor.”*

Ö20 *“Köy okulunda görev yaptığım için öğrencilerimin çoğunun evlerinde internet olmadığından dolayı derslere katılım sağlayamadı.”*

Ö22: *“Derse katılım olmadı maalesef köyde internet çekmediği için ve ailelerin bu konuda gerek duymamasından kaynaklı.”*

Ö30: *“Öğrencilere ulaşılabilirlik yetersiz düzeydedir. Derse katılım yetersiz ve bazen de keyfidir.”*

Ö34: “Öğrenciye ulaşmak çok zor oldu. Teknik altyapı (internet bağlantısı, dijital cihaz eksikliği vs.) çok yetersiz.

Tablo 3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin, bazı öğrencilerin canlı derse katılmakta istekli olduğu bazı öğrencilerin ise katılmak istemediklerini belirtmişlerdir. Özellikle 1. ve 2.sınıf öğrencilerinin canlı derslerden soğuduğunu bunun nedeninin ise uzaktan eğitimin ilkökul öğrencilerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları ise derse katılım oranının canlı derse girilen mekanları uygun olmayışından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Köy okullarındaki öğrencileri tek odalı evlerde canlı derslere katılmakta zorluk çekmektedir. Sobalı evlerde aile bireylerinin aynı odada bulunduğu mekanlarda öğrencilerin canlı derse giremedikleri girseler bile verimli bir dersin işlenememesine neden olduğunu belirtmişlerdir. 1.sınıflarda okuma yazma öğretiminde bu süreçte en büyük destekçilerini aileler olduğunu belirten sınıf öğretmenleri bazı velilerin ise derse katılımda gereksiz soru ve müdahaleleri dersin işlenişini negatif yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Son olarak sınıf öğretmenlerinin velilerin birçoğunun covid-19 bulaş riskini azalttığı için canlı derslerin devam etmesinin isteyen velilerin bu süreçte derse katılım sağlamak ve ellerinden geleni yapmaya gayret ettiklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin sürecinde öğrencilerin derse katılım konusundaki görüşlerinin bazıları aşağıda belirtilmiştir;

Ö1: “Öğrenciye ulaşma konusunda zaman zaman sıkıntı yaşanabilmektedir. Burada velilere büyük iş düşmektedir. Velilerin ilgi düzeylerine göre öğrenciye ulaşılabilirlik çok iyi düzeyde olurken, veliler ilgisiz olduğunda ulaşılabilirlik çok düşük olmaktadır. Öğrenciler derslere katılmamakta ya da katılamamaktadır.”

Ö9: “Derse katılımda bazen sabah ki derslere girmediler. Çünkü ev ortamında derse girdikleri için tam motive olamayıp uyanamadılar bile.”

Ö14: “İnternet ve ders giriş araç gereci olmayan öğrenciler derse katılamadı. Her öğrenciye tablet verilmedi maalesef, interneti olmayan evler oldu.”

Ö19: “Geçtiğimiz eğitim öğretim yılında uzaktan eğitime katılan öğrenci yüzdesi sınıf mevcudunun %15’ini geçmedi. En büyük sebep cihaz/internet erişim sorunu olurken ikinci sebep derslerin verimsiz olmasından dolayı öğrencilerin katılım isteksizliğidir.”

Ö25: “Teknik altyapı (internet bağlantısı, dijital cihaz eksikliği vs.) çok yetersiz. Öğrenciler derse katılmakta istekli idi ama bağlantı kopmaları konsantrasyonu çok azalttı.”

Ö28: “Köy okulunda görev yaptığım için öğrencilerimin çoğunun evlerinde internet olmadığından dolayı derslere katılım sağlayamadı.”

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin derse olan konsantrasyonları hakkında öğretmenlerin yarısının olumsuz yanıt verdiği görülmüştür. Örneğin ilkökul seviyesindeki çocukların bilgisayar ekranına uzun süre baktıklarında derse adapte olamama sorunu ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Bu yaştaki öğrencilerin canlı derste kontrol altına almanın daha da güç olduğunu belirten öğretmenler eğitimin çocuğa dokunmak, göz göze gelerek yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzun süre ekrana baktıkları için genellikle 3.dersten sonra derslere olan ilginin azaldığı ve öğrencilerin sıkıldıklarını belirten sınıf öğretmenleri bu duruma çözüm olarak ise canlı ders saatlerinin maksimum 25 dk. olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu olumsuzluklara karşın öğretmenlerin bir kısmı bazı öğrencilerin canlı derslerden mutlu oldukları ve eğlenceli bulduklarını belirtmişlerdir. Örneğin ders aralarında açılan çizgi filmlerin onları motive ettiği ve eğlendirdiğini belirtmişlerdir. Genel olarak canlı derslerin ilkökul seviyesindeki öğrenciler için az verimli olduğunu, canlı ders sürelerinin daha kısa olması gerektiğini ve bu durumun hem öğretmenler hem de öğrenciler yeni bir durum olup zamanla sistemin eksiklerinin giderilmesi, iyileştirilmesi ile derslerin verimli olacağını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse olan konsantrasyonu hakkındaki bazı görüşleri aşağıda belirtilmiştir;

Ö2: “Çocukların birbirleriyle olan etkileşimlerine sağlıklı olanak sağlandıkça motivasyon artıyor. Derse katılım öğretmen yönettiği zaman kontrollü ama mikrofon kapalıyken dersi dinliyorlar mı muallak.”

Ö5: “Uzun süre ekrana bakmaktan sıkıldıkları ve üzerlerinde otoriteyi tam olarak hissetmedikleri için konsantrasyonları düşük olmaktadır.”

Ö8: “Canlı derste tam konsantrasyonu sağlamak zordu çünkü saatlerce ekran başında bir ilkökul öğrencisi için oldukça ağır ve sağlıksızdı.”

Ö12: “Öğrencilerin ders konsantrasyonu ekran önünde olduklarından dolayı çok düşüktü. 1.sınıf okuttuğumdan dolayı da ekran önünde çok zor oluyordu okuma yazma öğretimi.”

Ö16: “Gerçek anlamda yüz yüze eğitimin yerini tutamıyor.”

Ö21: “Çocuklar ev ortamında olduğu için derse konsantrasyonları düşük seviyede idi.”

Ö23: “Ciddi anlamda eksiklik yaşadım. Çoğu zaman öğrenciler ciddiye almıyordu. Çok rahat davranıyorlardı.”

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ders donanımları (tablet, pc, internet vs.) tedarik etme ve öğrenci kullanımı ile karşılaştığı durumlar Tablo 3’te yer verilmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Donanımı ile Karşılaştıkları Deneyimler

Çalışmanın üçüncü alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ders donanımları (tablet, pc, internet.) tedarik etme ve öğrenci kullanımı ile karşılaştığı durumlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Donanımları ile Karşılaştıkları Deneyimler

Tema	Kod	f
Tedarik Etme	Temin etmediler	35
	Temin ettiler	30
	İlkokul öğrencilerine tabletin dağıtılmaması	28
	Kırsal kesimin internet erişimi sorunu	27
	Kırsal kesimin tedarik sorunu	27
	Ailelerin maddi durum farklılığı	24
	Birden çok kardeşin bir adet tableti kullanması	22
	Bakanlığın tablet dağıtım sorunu	20
	Cep telefonundan girmeleri	17
Tablet, PC Kullanımı	Ailelerin bilgisayara yabancı olma sorunu	29
	Tablet var fakat internetin olmaması	25
	Canlı derse girememe sorunu	21
	Tabletin ders dışı kullanımı	20

Tablo 4. İncelendiğinde sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı tablet, pc ve internet tedarik etmede sorunlar yaşadığını belirtmişlerdir. Ekonomik durumu iyi olan ailelerin eğitim materyallerini tedarik ettiği görülse de bazı ailelerin tüm öğrencilere tablet dağıtılması gerektiğini belirterek tablet almamakta ısrar ettikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerin birkaçı ise köy ve kırsal kesimde görev yaptığını belirterek bu gibi dezavantajlı bölgelerde tabletin dağıtılrsa bile internetin şebeke erişim sorununun yaşandığını belirtmişlerdir. Kalabalık öğrencisi olan ailelere tek bir tabletin verilmesi ile kardeşlerin canlı derslerinin üst üste gelmesi nedeniyle öğrencilerin tüm derslere giremediğini belirtmişlerdir. Yine kalabalık ailelerin öğrencilerinin canlı derse girse bile ev ortamının tam olarak müsait olmayışı hem öğretmen hem de öğrenci için dezavantajlı bir ortam oluşturduğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin bazıları ise tabletin verilip ya da temin edilse bile bunun kullanımı ile ilgili sorunlar yaşadığını belirtmişlerdir. Özellikle okuma yazma bilmeyen ailelerin bu konuda daha çok sıkıntı çektiği ve öğrencinin de zor durumda kaldığını belirtmişlerdir. MEB'nın tablet dağıtım konusunda yetersiz kaldığı ve ilkökul öğrencilerine verilmediğini belirten öğretmenler bu süreçte en çok ilkökul öğrencilerinin zarar gördüğünü belirtmişlerdir. Genel olarak sınıf öğretmenleri ders materyalleri konusunda sıkıntıların olduğunu, daha fazla kişiye tablet verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ders donanımları tedarik etme ve öğrenci kullanımı ile karşılaştığı durumlara verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda belirtilmiştir;

Ö2: *“Evde fazlaca öğrenci olduğu için tablet vb. Tüm ihtiyacı karşılamamaktadır. Öğrenciler sırayla kendilerine göre önemli gördükleri derslere girmektedir. Maddi durum çok iyi olmadığı için genellikle tedarik etmekte çok büyük sorunlar ortaya çıkmaktadır.”*

Ö5: *“Maddi durumu yüksek olan kesimde ve okul da teknik destek ekibiyle velinin yanındaysa bu konuda sıkıntı yok. Ama köy okulu olunca annede tlf yok, babanın telefonu ile bu iş yürüdüğünde yürümüyor. Baba telefonu verecek de çocuk derse katılacak zor iş.”*

Ö9: *“Bazı aileler oldukça ilgili ve hemen tedarik etti. Bazıları okuldan bekledi ve bakanlık herkese vermedi. Mağdur olanlar oldu. Öğrenciler genelde zorlandılar derse girerken bunda ise anne veya babalarından yardım aldık.”*

Ö14: “İmkanlar oldukça kısıtlı öğrenciler için. Yaşadıkları çevrede bu süreci etkiliyor. Şehirdeki çocuklar bile bu gibi araçlardan yoksun. Köyde yaşayan çocuklar için bu durum imkânsız hale geliyor.”

Ö18: “Kullanıma bir süre sonra alıştılar. Hatta kendileri bile katılım sağlamayı öğrendiler. Birkaç öğrencim derslere katılamadı. Tedarik konusunda sıkıntılar yaşandı.”

Ö20: “Öğrenciler anne babalarının telefonundan kullandılar. Bazı öğrencilerim kardeşlerinin ders saatinin çakışmasıyla katılamadılar.”

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Öğrenci Disiplini Konusundaki Deneyimleri

Çalışmanın dördüncü alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde (canlı derslerde) öğrencilerin disiplini ve ders otoritelerini sağlama konusundaki düşünceleri Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde (Canlı Derslerde) Öğrenci Disiplini ve Ders Otoritesi Sağlama Konusundaki Düşünceleri

Tema	Kod	f
Disiplini Sağlama	Otoritede zorlanma	38
	Yüz yüze eğitime göre zor	36
	Bir bire bir ilgilenememe	27
	Ev ortamı olumsuzlukları	25
	Sert ve net bir dille yaklaşma	18
Alınan Ek Önlemler	Veli iş birliği ile sağlama	33
	Mikrofonunu kapatma	32
	Öğrenciye söz hakkı verme	31
	Ödül ceza sistemi	28
	Kısa oyunlar oynatma	25
	Konu ile ilgili sorular sorma	23
	Eğlenceli video izletme	23

Yüz Yüze Eğitim ile Kıyaslama	Yüz yüze daha verimli	40
	Soyut kalması	38
	Anında müdahale zorluğu	35
	Tüm öğrencilere ulaşamama	34
	Yaparak-yaşayarak öğrenme zorluğu	32
	Tüm derslerin işlenemeyişi	30
	Pandemide kullanılabilir	28

Tablo 5. incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin birçoğu sınıf disiplini sağlamada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Özellikle ilkokul çağındaki çocuklarda yüz yüze eğitimde bile dokunarak, göz teması kurarak disiplinin zor sağladığını belirten öğretmenler ekran başından bu işin daha güç gerektiren bir durum halini aldığını belirtmişlerdir. Bu öğrenciden kaynaklanan dezavantajların yanı sıra öğrenciden kaynaklanmayan sorunlarında bulunduğunu belirten öğretmenler buna en iyi örneğin ev ortamında canlı ders esnasında yaşanan problemlerdir. Oda içerisindeki gürültünün çok olması, aile üyeleri ile derse katılmaları gibi etkenlerin dezavantajlı ortama neden olduklarını belirtmişlerdir. Bazı sınıf öğretmenleri ise ekran başından disiplini sağlamada çok zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Ders disiplinini sağlamada zorlandıkları anda öğrencinin sesini kapattıklarını ve bu şekilde derse müdahale etmelerini engellediklerini belirtmişlerdir. Ders esnasında özellikle kalabalık sınıflarda öğrencilere daha az söz hakkı verdiklerini ve bu şekilde dersin akışında herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ders disiplini sağlama konusunda verdikleri bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir;

Ö4: “Kesinlikle daha zor. Telefon ve bilgisayar ilgi çekici araçlar olduğu için başlangıçta ilgileri o yöne kaydı. Daha sonra ise zamanla derse ilgilerinin arttığını düşünüyorum.”

Ö8: “Bence daha zor. Çünkü çocuklara veya o anki çocuğun ders ortamına uzaktan müdahale etmek çok zor. “

Ö13: “Küçük yaş gruplarında zor ama yaş arttıkça durum daha da kolaylaşıyor.”

Ö19. “Daha zordu. Göz teması bile zayıf olurken disiplini tam olarak sağlamak çok zor.”

Ö20: “Ses açıp kapandığı ve aileler yanlarında olunca daha kolay.”

Ö28: “Sınıf disipliniyi sağlamanın daha kolay olduğunu düşünüyorum.”

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin ders disiplini sağlamada ek önlemler aldıklarını ve bu örneklerin neler olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ders disiplini sağlamada ödül-ceza sistemini kullandığını ve bunun kısa süreli de olsa etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yine alınan ek önlemlere veli iş birliği ile öğrencilere müdahale edildiği onların sessiz bir ortamda derse girmelerini sağlamada ailelerden yardım aldıklarını belirtmişlerdir. Canlı ders esnasında çocuklara kısa oyunlar oynatmanın, eğlenceli videolar açmanın ya da çizgi film molaları vermenin öğrenciler için etkili olduğu ve bu şekilde onları kontrol altına alabildiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin enerjilerinin atılamamasından dolayı ders esnasında fazlaca konuşmak istediklerini ve bunu da öğrencilere belirli bir süre konuşma hakkı vererek atlattıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerde aldıkları ek önlemlere verdikleri bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir:

Ö2: “Çocukların ilgilerini dinamik tutmak için minik hareketler getirmek örneğin günün rengini seçmek ve o rengi o gün kıyafetlerinde kullanmalarını istemek. Ders esnasında evde nesne bulma oyunu oynamak. Bakalım kim en hızlı kaşık getirecek gibi. Çocuklara hal hatır sormak. Bazen basit şeyler de disiplin sağlıyor. Önemsendiğini fark eden çocuk önemsemeye başlıyor.”

Ö7: “1.sınıf okuttuğum için ekranda ev içindeki seslerin duyulmaması için sesleri kapattım. Söz hakkı alan öğrencilerin seslerini açıp öğrenciler konuştuktan sonra seslerini kapattım. Canlı derste sohbet bölümünü kapattım.”

Ö16: “Evet, kimlerin gerçekten dinleyip dinlemediğini anlayabilmek için aktif olan öğrencilerle sesli ve görüntülü takip yaptım. Zaman zaman öğrencilerin seslerini kısmam, görüntülerini kapatmam gerekti.” [16]

Ö19: “Çocuklara bu durumun geçici olduğunu ve bu konuları öğrenmeleri gerektiğini anlattım. Ailelerin de yanlarında oldukları zamanlarda oldu. Bu sayede aileyle de iş birliği içinde olduk.”

Ö25: “Dikkati dağılan, konuşan öğrencilerin dikkatini çekmeye çalıştım. Bazen soru sordum. Sıkıldıklarında bazen eğitici oyunlar oynattım.”

Ö30: “Sıra sıra konuşmak, konuşanı dinlemek ve söz alıp düşüncelerini söylemek bence en mantıklı olan çözüm bu süreçte.”

Ö34: “Genellikle ailene söylerim diyebiliyorsun çünkü ilkokul öğrencisini not veya başarı, başarısızlıkla uyarmak olmuyor.”

Ö39: “Ailelerden yardım aldım ve öğrencilerin mikrofonlarını kapatıp dersi öyle işledim. Akıllı durana söz hakkı verdim.”

Ö43: “Ailelerden yardım aldım. Annesi ya da babasının yanında derse girmesini istedim.”

Ö47: “Mesaj kısmını öğrencilere kapatarak ve sesi kontrol ederek ek önlemler aldım.”

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Velilerle Yaşadıkları Deneyimler

Çalışmanın beşinci alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde velilerle ilgili deneyimleri hakkındaki görüşleri Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Velilerle İlgili Deneyimleri

Kod	f
Sorumsuz veliler	39
Daha çok iletişim kurulması	38
Okuma-yazma derslerinde yardım etmeleri	35
Öğretmenle sürekli iletişim halinde olmaları	35
Örgün eğitimi desteklemeleri	33
Ders donanımı sağlamamaları	30
İlk kez canlı derse girmeleri sorunu	29
Canlı derse girmede yardımları	28
Öğrenci ders başarısı kaygıları	27
Okuma -yazma bilmeyen veliler sorunu	27
Derse gereksiz müdahale etmeleri	25
Canlı ders saatlerine itiraz	22
Canlı ders ortamı sağlayamama	21
Çocukların evde oluşundan şikâyet	17

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde velilerin büyük yardımının olduğunu özellikle ilköğretim kademesindeki çocuklar için daha çok ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin bir kısmı ise sorumsuz velilerin fazlalığından şikâyet ederken bu sayının kırsal kesimdeki köy okullarında fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumun öğretmenler açısından sıkıntılı olduğunu veliler içinse herhangi bir problem yaratmadığını belirtmişlerdi. Ders donanımlarını almayan velilerin ise öğretmenden veya okuldan ısrarla istediklerini belirtmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın tablet dağıtımından sonra haksızlık yapıldığını söyleyen veliler bu durumun öğretmenler ve okul idaresi tarafından düzeltilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri tablet dağıtımında öğrenci veliler ile okul idaresi arasında kaldıklarını ve bu durumun can sıkıcı olduğunu belirtmişlerdir. Tablet alan veya canlı derse farklı materyallerle derse girerken özellikle sınıf öğretmenlerinin öğrenci velilerine daha çok ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Küçük yaştaki öğrencilerin ders esnasında yanlışlıkla dersten çıkma, mikrofonu kapatma, internet erişimindeki problemleri veliler aracılığıyla atlattıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin belirttikleri bir diğer sorun ise özellikle okuma yazma bilmeyen velilerin canlı derse girememeleridir. Okuma yazma bilmeyen velilerin sadece canlı derslerde değil normal eğitimde de sorunlar yaşattığını belirtmişlerdir. Gerek ödev kontrolü gerekse öğrenci ihtiyaçlarını gideremedikleri için öğrenci ders başarısına olumsuz etki ettiklerini belirtmişlerdir. Özellikle 1.sınıfı okuyan öğrencilerin özellikle okuma yazma derslerinde ailelerin büyük yardımına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu durumun uzaktan eğitim sürecinde olmayışı hem öğrenci hem öğretmen için zorlayıcı bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Canlı derste öğrencilerle ilgilenen velilerden bazılarının derse gereksiz müdahale etmelerinin olduğunu bu durumun öğrenci motivasyonu bozduğunu belirten öğretmenler bu duruma o kişilerin mikrofonlarını kapatarak ders işlediklerini belirtmişlerdir.

Birçok velinin okul saatinde öğrencilerin okulda eğitim alması gerektiğini sık sık belirterek öğrencilerin evde oluşundan şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir. Bu dönemde öğrencilerin evden çıkamayarak var olan enerjilerini atamayışından canlı derste daha aktif ve konuşkan olduklarını belirten sınıf öğretmenleri bu durumdan özellikle ailelerin şikayetçi olduklarını söylemişlerdir. Sınıf öğretmenleri genel olarak özellikle ilköğretim kademesindeki çocuklar için velilerin vazgeçilmez bir parça olduklarını hemen hemen her derste yanlarında olmalarını belirtmişlerdir. Sınıf ortamında öğrenciler ile birebir ve

onlara dokunarak ders işlediklerini ve öğrenci ihtiyaçlarının da bunlar olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde tablet ya bilgisayar karşısında tek öğretmen ile eğitimin verimli olamayacağını ve öğrencilerin bir denetim ve kontrol altında olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde velilerle ilgili deneyimlerine verdikleri bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir:

Ö5: *“Velilerle daha çok iletişim halinde olduk. Canlı derse girme konusunda her gün yardım ettim diyebilirim. Maddi durumu iyi olmayan çocukların aileleri sürekli tablet veya pc istediler bu durum gerçekten yordu bizi. Çocuğu için okula bile gelmeyenler her gün arayıp tablet istediler.”*

Ö7: *“Velilerin çoğu sorumsuz. Öğretmen artık veli için çekinilen biri değil. Bence çekinmeleri gerekiyor. Veli kendini öğretmenden güçlü görüyor. Özel okulda bu iş çok daha kolay. Veli bu sistemin bir ayağı oluyor. Ve öğretmeni hiç zorlamıyor. Ama devletteki veliler gerçekten ilginçler.”*

Ö12: *“Destekleyici olanlar kadar bu süreçte biz öğretmenleri zorlayan veliler de var. Uzaktan eğitim de veli desteği yüz yüze eğitimden daha fazla gerekli. Çünkü var olan koşullar çocuklar için yeterli olmuyor. Bu yüzden öğrenciyi veli pekiştirmek ve desteklemek durumunda.”*

Ö20: *“Veliler ile ilgili internet sağlamada ve telefonlarını öğrencilerine vermemeleri konusunda çok sorun yaşadım. Zaten uzaktan eğitime ilk başta katılım sağlamak için uğraşsalar da maalesef ki söylediğim bu etkenlerden dolayı katılım hiç olmadı.”*

Ö26: *“İlgili olan velilerle çok rahat konularda ilerleme sağladık. Çalışan velilerle ve çocuklarıyla ilgilenme konusunda problemlili olan veliler bu süreci maalesef zor duruma düşürdü.”*

Ö31: *“1.sınıf okuttuğum için okuma yazma sürecinde velilerim de öğrencilerimin yanında derse katıldılar. Bu süreçte verdiğim tüm görevleri eksiksiz yerine getirdiler.”*

Ö32: *“Canlı derste velilerin müdahalesi ve derse bağlanmada cihaz kullanımıyla ilgili teknik bilgilerinin yetersiz olması, bize ekstra bir zaman kaybı yaşattı.”*

Ö37: “Öğrencilerle uzaktan eğitimde zorlandıklarını ve bu süreçte biz öğretmenlerle daha fazla empati kurduklarını deneyimledim.”

Ö42: “Veli öğretmen ilişkisi artmasından ötürü öğretmen yorgunluğu da aynı düzeyde arttı.”

Ö45: “Onların isteğine göre canlı ders saatlerini ayarlamamı isteyenler oldu.”

Ö48: “Dersi öğrenciyle beraber dinleyip öğrenciye yardım etmeye çalışıyorlardı.”

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul İdaresi ile Deneyimleri

Çalışmanın altıncı alt problemi olan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde okul idaresi ile iletişimine ait deneyimleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul İdaresi ile İletişimine Ait Deneyimleri

Tema	f
Başarılı	37
Esnek ve anlayışlı	35
Öğrenci merkezli	33
Yanlış uygulamalar	28
Canlı ders teftişleri	25
Ortak karar alınması	24
Teknolojik aletleri temin etmesi	21
Velilerle köprü görevi olma	20
Öğretmene destek	19
Başarısız	18

Tablo 7 incelendiğinde sınıf öğretmenleri genel olarak uzaktan eğitim sürecinde okul idaresinin anlayışlı, çözüm odaklı ve başarılı yönettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler pandemi döneminin yeni bir durum olması ve okul müdürlerinin de süreçte yabancı olduklarını varsayarak bu süreçte gayet anlayışlı ve başarılı yönettiklerini belirtmişlerdir. Bazı okul müdürlerinin öğrenci merkezli çalıştığı, tüm öğrencilerin canlı derslere katılmalarını sağlama, elektronik materyal temin etmede, öğretmenlere materyal

desteğinde bulunup okulun akademik başarısının düşmemesi için elinden gelenin fazlasını yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı ise okulundaki müdürlerin sadece gelen emirleri uyguladığı, iş yükünün büyük bir kısmını öğretmene yüklediği ve süreci yönetmede başarılı olmadıklarını belirtmişlerdir. Kalabalık okullardaki bazı müdürlerin bu süreçte ne yapabiliriz adına öğretmenlerle haftada bir gün toplantı yaptığı ve yapılacak iş ve işlemlerde ortak bir karar alınıp uygulanmaya geçildiğini belirtmişlerdir. Bu okullardaki öğretmenlerin iş yükü diğerlerinden biraz fazla olsa da bundan şikayetçi olmadıklarını aksine böyle bir ortamın olduğuna sevinç duyduklarını belirtmişlerdir. Başarılı ve maddi durumu iyi olmayan öğrenciler için öğretmen ve idareciler kendi aralarında maddi destek sağlayıp o öğrenciye aylık internet desteği sağladıklarını belirtmişler ve bu konuda idarenin öğretmen ve veliler arasında köprü görevi gördüklerini belirtmişlerdir. Kırsal kesimlerde bulunan köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin ise belirli bir idarenin olmadığı kendilerinin aynı zamanda müdür yetkili olduklarını belirtmişlerdir. Bu öğretmenler hem okul idaresini hem de uzaktan eğitim sürecinin yönetilmesinde zorlandıklarını belirtmişlerdir. Köy okullarında bulunan öğrencilere tabletin dağıtılmamasının onların işini daha çok zorlaştırmıştır. Özellikle tek öğretmenli okullarda çalışan öğretmenlerin müdür yetkililiğın öğretmenlikten daha zor olduğu belirtmişlerdir. Müdür yetkili öğretmenlerin bu süreçte mağdur olduğunu ve bunların düzeltilmesini isteyen öğretmenler bunun ise ancak müdür yetkililik kavramının kalkması ile mümkün olacağını belirtmişlerdir.

Genel olarak pandeminin yeni bir durum olup tüm öğrenciler ve öğretmenleri belirsiz bir duruma düşürdüğünü söyleyen öğretmenler böyle bir zamanda okul idaresinin de duruma alışmasının kolay olmadığını belirtmişlerdir. Daha çok öğretmenlerin moral, motivasyon ve akademik başarılarının düşmemesi için ellerinden geleni yaptıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin başladığı ilk zamanlar Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gelen emirleri direk uygulayıp var olan sistemin bozulmaması için çabalayan okul idarecileri daha sonradan öğrenci ve öğretmen merkezli kararlar alması ile durumu kontrol altına aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler bakanlığın uyguladığı bazı yanlış politikaları okul müdürlerine mal edilmemesi gerektiğini belirtmişler ve bu durumu velilere anlatmak ta zorlanmışlardır. Bazı okul müdürleri süreci öğretmenlerle ortak karar alınıp öğrenci ders başarısı için büyük fedakarlıklar yapmış ve onlar içi ellerinde gelenin yapıldığı belirtilmiştir. Canlı dersler konusunda katı davrandığı ders saatleri ayarlamada ise tamamen öğrencim merkezli bir tutum sergileyip akşam saatlerinde bile ders

yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenler daha çok yorulduklarını belirtmiş ve kendi aile hayatının olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde okul idaresi ile iletişimine ait deneyimlerine verdikleri bazı cevaplara aşağıda yer verilmiştir:

Ö6: “Okul idaresiyle sürecin her aşamasında birlikte çalıştık. Tüm öğrencileri sürecin içerisine katıp fırsat eşitliğini sağlamaya çalıştık. Kelimenin tam anlamıyla canla başla mücadele ettik diyebilirim.”

Ö10: “Okul idaresi ile iletişim konusunda sıkıntı yaşamadım. Duyurular aniden bizimle de paylaşılyordu. Her hafta toplantı yapıyorduk.”

Ö14: “İki öğretmenli birleştirilmiş sınıf öğretmenleri olarak aynı sorunları birlikte yaşadık ve çözüm üretilmedi veliden kaynaklı.”

Ö23: “Okul idaresi, dersi yapıp yapmadığımızı sorup ek ders ücretimizi yazmak dışında herhangi bir şey yapmadı.”

Ö27: “İdare olarak uzaktan eğitim sürecinde anlayışlı bı şekilde gerektiği şekilde iletişimimiz oldu.”

Ö30: “Çok iyiydi. Hafta da 1-2 gün toplanıp yaptıklarımız hakkında bilgilendirme yapıyorduk.”

Ö32: “Anlayış içerisinde karşılıklı bilgilendirme yaparak süreci geçirdik.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde MEB ile İlgili Deneyimleri

Çalışmanın ilk alt problemi olan sınıf öğretmenlerini uzaktan eğitim sürecinde MEB’nın süreci yönetmesine ilişkin görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde MEB’nın Süreci Yönetmesine İlişkin Görüşleri

Tema	f
Başarılı	30
Doğru ve yerinde karar	28
Yanlış politikalar	25
Tutarsız	25
Geliştirilmeli	24

Tablo 8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin çoğu MEB'in uzaktan eğitimi yönetmede sınıfta kaldığını belirtmişlerdir. Bunun nedenlerinin ise hem öğrenci hem öğretmen ve hem de velileri mağdur ettiğini çeşitli konularda yanlış kararların alındığını belirtmişlerdir. Öncelikle uzaktan eğitimin kimseyi sağlık yönünden riske atmaması, eğitim öğretimin devam etmesi, öğrencilerin okuldan ve derslerden uzak kalmaması için tercih edilmesi zorunlu bir şey olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri bu süreçte öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlanamamasının en büyük problemleri olduklarını belirtmişlerdir. MEB' nın teknolojik alet dağıtımında (tablet, pc, vs.) tüm öğrencilere eşit davranmadığı bu durumda bazı öğrencilere bunların ulaştığı fakat özellikle ilköğretim kademesindeki öğrencilere ulaşmadığı dile getirilmiştir. Tablet dağıtımında okul idaresini veya öğretmenin veli ile karşı karşıya bıraktığını tablet almayan velilerin ise bu durumda öğretmen ve idarecilerden şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir. Kırsal kesimde bulunan öğrencilerin ise büyük bir kısma tabletin verilmemesi dışında verilen öğrencilerin ise internet erişim sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Köy okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenler ise evlerinde değil de okulda bulunmalarının zorunlu olduğunu ve bunun kendilerini zora soktuğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin canlı dersleri evinde açabildiği fakat kendilerinin ise okullarda bulunması gerektiğini bunun ise haksızlık olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler canlı derslere hazırlık yapıp dersi başlattıktan sonra derse öğrencinin katılmaması sonucunda ek ders ücretlerinin ödenmemesinin bir haksızlık olduğunu belirtmişlerdir. Bu uygulamanın çeşitli illerde farklılık göstermesi bazı illerin il müdürlüğü canlı derse öğrenci gelmez ise ek ders ücretlerinin ödendiği bazı il müdürlüklerinin ise ek ders ücretini vermemeleri kafa karışıklığına neden olmuştur. MEB'nın buna tüm illere ortak ve kesin bir karar uygulamaması öğretmenler arasında mağduriyete neden olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde alınan bazı kararların deneme yanılma yolu ile alındığı sonucunun ise dezavantajlardan olduğunu buna rağmen bazı kararlardan vazgeçemediklerini dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin yüzde 35'i ise pandeminin MEB içinde yeni bir durum olduğunu belirtip yapılan bazı yanlışlıkların göz ardı edilebileceğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler için alınan bazı kararların kamuoyunda yanlış anlaşılması ile bakanlığa yapılan ağır eleştirilerin yersiz

olduğunu belirten öğretmenler bunun nedeninin ise MEB'nin bu süreçte kendilerini tam ifade edemediği olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin birçoğu EBA Tv de ara ara aksaklıklar olduğunu buna anında müdahale edilemediğini belirtmiş olsalar da bu uygulamanın bazı öğrenciler için verimli kullanıldığını söylemişlerdir. Özellikle kırsal kesim köy okullarında öğrenim görüp canlı derslere katılmakta çeşitli sorunlar yaşayan öğrenciler için bir nebze de olsa faydalı olduğunu belirtmişlerdir. EBA Tv'nun bilinçli ailelerde daha çok kullanıldığını diğer ailelerde ise televizyonu bir eğlence aracı görmesinden dolayı öğrencilerin derslerine tam saatinde katılmalarını sağlayamamışlardır. Bu durumdan en çok 1.sınıfların etkilendiğini belirten öğretmenler ekran karşısında bu yaştaki çocukların uzun süreli kalmasının göz sağlığını bozduğunu belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitimin ardından öğrenciler için haftada iki gün yüz yüze diğer günler ise uzaktan eğitime devam edilmesi kararına varılmıştır. Bu aşamada okulların gerekli tüm ihtiyaçlarının fazla kaldığını belirten öğretmenler bunun öğrenci ve öğretmen sağlığı için önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Okullarda temizlik, maske ve sosyal mesafenin korunması için birçok kaynakların ayrılıp okullara ulaştığı ve olası sağlık sorununa neden olacak durumları göz ardı etmediklerini belirtmişlerdir. Her okula gerekli temizlik ürünleri, maske, dezenfektan ve koruyucu tüm ürünleri okullara ulaştırmıştır. Bu konuda bir aksaklık ya da eksikliğin olmadığını ve memnun olduklarını dile getirmişlerdir.

Uzaktan eğitimin son bulması ve okulların yaz tatiline girmesinden önce MEB'nin telafi eğitimi programı sunmuştur. Buna göre 3 hafta boyunca okullarda öğrenciler için çeşitli aktivitelerin yapılacağı derslerin ise işlenmeyeceği belirtmiştir. Bazı öğretmenler bu programın özellikle ilkokul seviyesindeki öğrenciler için faydalı bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde ekran karşısında sıkılan öğrencilerin bir nebze de olsa nefes alabileceği, eğlenebileceği, sosyal aktivitelere katılabileceği bir ortamın oluşmasından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Merkez okullarında yapılan bu telafi eğitimin kırsal kesimde bulunan köy okullarında uygulanmadığını gerekli materyal ve desteklerin eksik olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Köydeki öğrencilerin yazın tarlalarda veya çeşitli işlerde anne ve babalarına yardım ettiklerinden bu eğitime katılamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sürecin gönüllü olması sebebiyle de katılımın başlarda yüksek ilerleyen günlerde ise hiç olmadığını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ise telafi eğitiminin sadece 1.sınıflara ve 4.sınıflara yönelik yapılması

gerektiği ve içeriğinin ise öğrencinin akademik başarısı üzerine planlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Genel olarak sınıf öğretmenleri MEB'nin süreci iyi yönettiği gelişen yeni durumlara uygun önlemler ya da kararlar aldığını belirtmişlerdir. Yapılan bazı yanlışlıkların ise sonuçlarının görüldüğünü ilerleyen zamanlarda yapılacak uzaktan eğitimde kullanılmaması gerektiğini dile getirmişlerdir. Okul ihtiyaçlarının fazlasıyla karşılandığı, bazı durumlarda okul idaresinin ve öğretmenlerin karar alıp uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu şekilde hem moral, motivasyon hem de akademik başarıların artmasında etkili olabileceği belirtilmiştir. Okulların yüz yüze eğitime başlamadan önce öğretmenlerin aşılama takviminde öne alınmasını hem öğretmen hem de öğrenci sağlığını korumada önemli bir adım olduğunu belirtmişlerdir

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde MEB'nin süreci yönetme konusunda verdikleri cevaplardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Ö3: “Yeterli olduğu söylenemez. Pandemi döneminde fırsat eşitsizliği daha da belirginleşti. Bir tarafta tüm imkanların önüne serildiği maddi durumu yüksek ailelerin çocukları. Diğer tarafta internetin bile olmadığı Anadolu çocukları. Benim evimde bile internet doğru düzgün çekmiyor tablet, PC vb. Temin edilse bile sorunu çözmede yeterli olmayacaktır. Olaya aslında temelinden bakmak gerek.”

Ö8: “MEB gene elinden geleni yaptı ama dağıtım aşamasında çok torpil döndü. Gene eş dost akrabalar öncelikli değerlendirildi. Bu da onların vicdanı. Bu olayın da takip edilmesi elbette zor. Doğuda MEM'lerde çalışanların hepsi hısım akraba. Büyük okulların müdürleri de onların yandaşları maalesef hepsi birbirini kolluyor.”

Ö14: “Hayır gerekli alt yapılarda sıkıntılar oldukça çoktu özellikle köy okullarına gerekli alt yapı hizmeti kesinlikle yetersizdi. Tablet dağıtımında özellikle köy de yaşayan öğrencilerin hepsine verilmedi.”

Ö19: “Bu konuda çok yeterli olduğunu söyleyemem. Bu konuda eksik kalındı. Eba destek noktaları gibi çalışmalar yapılmasına rağmen daha kapsamlı ve her öğrenciye ulaşılabilecek çalışmalar yapılabilirdi.”

Ö23: “Hayır. Merkezdeki okullara biraz yardımcı olundu ama kırsal kesim çok az yapıldı. Fırsat eşitliği açısından fark oluştu yani. Bu açıdan başarısız bir politika uygulandı.”

Ö30: “Maalesef. Özellikle ülkemizdeki internet alt yapısı ve refah seviyesi çok düşük olduğu için uzaktan eğitimde sınıfta kaldık”

Ö34: “İlk defa karşılaşılan bir durum olduğu için ellerinden geldikçe iyi yönettiklerini düşünüyorum”

Ö38: “Hayır maalesef özellikle köy yerlerindeki öğrenciler için pek yeterli olmadı”

Ö40: “Kesinlikle yetersiz. MEB bu anlamda ciddi bir şekilde sınıfta kaldı.”

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu çalışmada, ilköğretim sınıf öğretmenlerini uzaktan eğitim sürecine yönelik deneyimlerini ve fikirlerini belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir ilin ilçe merkezinde ve köy okullarında görev yapan 52 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Bu öğretmenlere araştırmacı tarafından geliştirilen 8 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen verilerle sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerinin ne olduğunu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın beş ana alt araştırma sorusu doğrultusunda, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik düşünceleri, uzaktan eğitim sürecinde öğrenci, veli, okul idaresi ve MEB ile ilgili deneyimlerinin tespit edilmesi araştırılmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi deseni kullanılmıştır. Uzman görüşleri alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu toplam 52 katılımcıya uygulanmıştır. Ek te yer alan görüşme formunda sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları, öğrenci, veliler, idareci ve MEB ile ilgili deneyimlerini ortaya çıkaracak açık uçlu sorular sunulmuştur. Her bir soruya verilen cevaplar alt temalara ayrılmış ve frekansları belirtilmiştir. Birinci soruya verilen cevaplar iki alt temaya ayrılmıştır. Birinci tema uzaktan eğitimin avantajları hakkındaki görüşleri belirtilmiş ve on üç kod çıkarılmıştır. Öğretmenlerin %80'i (42 kişi) uzaktan eğitimin çeşitli avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Verilen cevaplar incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik pandemiden korunma, tekrar edilebilmesi, eğitimde süreklilik, zamandan ve mekândan bağımsızlık, bilgiye ulaşma konusunda avantaj sağladığı avantajlardır. Eğitim ve öğretimin zor koşullarda dahi aksatılmaması gereken bir unsur olduğunun bununda uzaktan eğitim ile mümkün olduğu görülmüştür. Öğrencilerin hali hazırda devam eden pandemiden dolayı yüz yüze eğitime devam edemediği ve bunun da ülke meselesi olduğunu belirten öğretmenler bu süreçte insan sağlığını riske atmadan eğitim ve öğretimin devam etmesinin uzaktan eğitim ile mümkün olduğu kanaatine varılmıştır. Nitekim uzaktan eğitimin avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin %20'si (10 kişi) uzaktan eğitimin dezavantajlı olduğunu ve bazı noktalarının geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle ilköğrencilerinin ekran başında motivasyon zorluğu, ölçme ve değerlendirme de eksik kalması, teknik desteğin yetersiz kalması ve bunu sonucunda eğitimde fırsat eşitsizliğinin

ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bulut ve Kırmızı (2021) Covid 19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Türkçe Dersine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri adlı çalışmada öğrencilerin ellerinin dijital araçlara bağlı olarak derse katıldıklarını, ders boyunca hareket edemediklerini, konuşma sırasında beden dilini kullanamadıkları ifade etmiştir. Bu durum ise ilköğretim öğrencilerinin gelişim özelliklerine aykırı olduğu görülmektedir. İlköğretim çağındaki öğrencilerin derslere aktif katılamaması, ortam yetersizliği, aktif öğrenme ortamının oluşmaması, beş duyu organlarına hitap etmemesi ve akran eğitimi gibi önemli unsurları barındırmaması uzaktan eğitimin özellikle ilköğretim öğrencileri açısından dezavantajlı bir durumu meydana getirdiği görülmüştür. Bu durumun çözülmesi için ise öğrencilerin temel dersleri Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen Bilimleri ve Türkçe derslerinin yüz yüze ve okullarda işlenmesinin akademik başarı için olması açısından önemlidir. Bu anlamda Ekici (2003) Uzaktan Eğitim Ortamlarının Seçiminde Öğrencilerin Öğrenme Stillerinin Önemi adlı çalışmada öğrencilerin özellikle somut öğrenmeyi tercih eden öğrencilerin olduğunu tespit etmiştir. Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi ve Oyun derslerinin ise uzaktan eğitim yoluyla yapılmasının büyük sorunlar yaratmayacağı söylenebilir. Genel olarak ilköğretim çağındaki çocukların okul dışında değil de yaparak yaşayarak, beş duyu organına hitap edecek şekilde öğrenme ortamlarında derslerini yapılması gerektiği görülmüştür.

İkinci soruya verilen cevaplar öğrenciye ulaşılabilirlik, derse katılım ve ders konsantrasyonu olmak üzere 3 temaya ayrılmıştır. Öğrenciye ulaşılabilirlik temasında toplam 5 kod elde edilmiştir. Öğretmenlerin %57'si (30 kişi) bu temada olumsuz cevaplar vermişlerdir. Derse katılım oranının az olmasının uzaktan eğitimi doğrudan negatif etkilemektedir. Pişken (2021) Sınıf Öğretmenlerinin Pandemi Salgın Nedeniyle Uygulanan Uzaktan Eğitim Hakkında Görüşleri adlı yüksek lisans tezinde İstanbul Esenyurt ilçesinde görev yapan 50 sınıf öğretmeni uyguladığı görüşme tekniğinde uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısının normal koşullarda ortalama öğrenci mevcudunun 54,6 iken Pandemi sürecinde 31,82'e düştüğünü tespit etmiştir. Uzaktan eğitime katılamayan veya katılmayan öğrencilerin o yıl ki kazanımları elde edemediği ve başarısız oldukları görülmüştür. Bir sonraki sınıfa geçtiklerinde ise bir alt sınıfın kazanımlarının eksik olması nedeniyle sorunların daha da arttığı görülmüştür. Uzaktan eğitimde derse katılamama sorununun en çok kırsal kesimde bulunan köy okullarındaki öğrencilerde görülmüştür. Gerek maddi imkansızlıklar gerekse internet alt yapısının olmayışı öğrencilerin derslere katılamamalarına neden olmuştur. Tablet dağıtımının

yeterli olduğu köylerde internet erişiminin zayıf ya da hiç olmayışı ve ailelerin bu teknolojik aletleri kullanma bilgisinin zayıf olması da sürecin olumsuz etkenleri arasında görülmektedir. Öğrencilerin teknolojik araçları kullanımı durumunda ise izlenmesi gerektiği görülmektedir. Bu anlamda Erbil ve Kocabaş (2019) Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Kullanımı, Tersine Çevrilmiş Sınıf ve İşbirlikçi Öğrenme Hakkındaki Görüşleri adlı çalışmada öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımını desteklediklerini fakat öğrencilerin teknolojik araçların kullanımlarının izlenmesi ve denetlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin %67'si (35 kişi) öğrencilerin derse katılımlarda en çok isteksizliğin görüldüğü bunun nedeninin ise ilkokul çağındaki öğrencilere çekici gelmemesi olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların sürekli bir ekrana bakmaya çalışması hem sıkılmalarına hem de göz sağlığını bozmalarına neden olmuştur. Bazı öğrencilerde bu durumun sorun teşkil etmediği görülmüş ve onların ise derse katıldıkları ortamlardan dolayı muzdarip oldukları görülmüştür. Özellikle köylerde tek odalı evlerde canlı derse katılan öğrenciler bu durumdan oldukça etkilenmiş ve bazı derslere katılım sağlayamamıştır. Başaran vd., (2020) Koronavirüs Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma adlı makalede Öğrenci, Öğretmen ve velilere yönelik nitel araştırmasında öğrencilerin derse katılıp katılmadıklarına ilişkin bulgularında EBA canlı derste alt yapı problemlerinin olması, erken saatlerde olması, evde yalnızca bir tane televizyon olması gibi bulgular tespit etmiştir. Tüm bunlar öğrencilerin ders konsantrasyonunun bozulmasına neden olduğu ve bunun da canlı derslerde işlenen konuların öğrenciler tarafından tam anlaşılmadığı görülmüştür. Öğretmenler, ilkokul öğrencilerinin tüm derslerinin bir ekran başında yapılmaması gerektiğini ve ana derslerin kesinlikle yüz yüze eğitim ile verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Üçüncü soruya verilen cevaplar ise tablet tedarik etme ve bilgisayar kullanımı olarak iki ana temaya ayrılmıştır. Bu iki ana tema ise toplam on üç kod olarak ayrılmıştır. Öğrencilerin %67'si (35 kişi) tablet tedarik etmede zorluklar yaşadığı ve bunun nedeninin ise ekonomik sorunlar veya eğitime ilgisiz ailelerin olduğu belirtilmiştir. MEB'in ise ilkokullarda bulunan hiçbir öğrenciye tabletin dağıtılmaması bu durumu ciddi zorlaştırdığı görülmüştür. Bu şekilde uygulanan sistemde tabletin sadece öğrenciler tarafından temin edilmesi gerektiği ve bunun da tüm öğrenciler tarafından karşılanmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Tablet temin konusunda veliler ile MEB arasında kalan öğretmenler ise bu durumundan memnun değildir. Bazı velilerin tableti

sadece okuldan beklemekte ve temin etmemektedir. Bu tür olaylarda ilgili öğrenciler uzaktan eğitime katılamamakta ve derslerinden geri kalmaktadırlar. Öğretmenlerin %55'i (29 kişi) tableti temin eden ailelerinde olduğunu belirtmiş ama düzenli olarak canlı derslere katılmaya çalıştıkları ve bazen de bazı aksaklıklar nedeniyle derslere katılamadıklarını dile getirmişlerdir. Bir evde okula giden öğrenci sayısının birden fazla olmasının ve tabletin bir tane bulunmasından dolayı öğrencilerin tüm derslere katılamadıkları görülmüştür. Bu öğrenciler ana derslere girmekte diğer derslere ise katılamamaktadırlar. Hiç tableti olmayan öğrencilerin ise canlı derslere cep telefonu ile katıldıkları görülmüştür. Cep telefonunun ekranının küçük olmasının öğrenciler açısından sorun teşkil etse de derslere katılmalarında bir engel görülmemektedir. Tablet ya da pc alan velilerin bunları kullanmakta pek sorun yaşamadığı görülmüştür. Yalnızca ilk canlı derslere katılırken öğretmenlerden yardım alarak girdikleri diğer derslerde ise çocuklarına yardımcı oldukları görülmüştür. Tablet kullanımı ile daha çok kırsal kesimde bulunan veliler sorun yaşamıştır. İlerleyen süreçlerde öğrencilerin derse kendilerinin girdiği bir büyüğünün yardımına gerek kalmadığı görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerde öğrenci disiplini ve ders otoritesi sağlamada yaşadıkları deneyimleri öğrenmek için dördüncü soruya yer verilmiştir. Sorulara verilen cevaplar, disiplini sağlama, alınan ek önlemler ve yüz yüze eğitim ile kıyaslama başlıklarında toplam üç ana temaya ayrılmıştır. Öğretmenlerin disiplini sağlama konusunda verdikleri cevaplardan beş kod çıkarılmıştır. Öğretmenlerin %73'ü (38 kişi) canlı derslerde otoriteyi sağlamada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitime göre daha zor olan bu konunun canlı derslerde dersin akışını engellediği görülmüştür. İlköğretim çağındaki öğrencilerin yaşı itibari ile eğitimde bire bir ilgilenme, anında müdahale ve göz temasının önemli olduğunu ve bunun da bilgisayar ekranı başında pek mümkün olmadığı görülmüştür. Yedigâr (2021) İlkokullarda Uzaktan Eğitime Yönelik Paydaş Görüşleri adlı çalışmada öğretmenlerin teknik alt yapı ve internet sorunu konusunda elde ettiği bulgulara göre teknik alt yapı ve internet sorunu ders verimliliğini düşürmekte, öğretmen ve öğrenci motivasyon kaybına neden olduğunu tespit etmiştir. Kalabalık sınıflı canlı derslerde bu durum daha da zorlaşmıştır. Öğrencilerin kendilerinden kaynaklı birtakım engeller olabileceği gibi elinde olmayan nedenlerde bulunmaktadır. Örneğin canlı derse katıldığı ortamın yeterli olmaması, gürültünün olması, çalışma masasının olmaması gibi etkenler de öğrencileri psikolojik olarak engellemektedir. Bu durumlara sınıf öğretmenleri bazı önlemler alarak müdahale

etmiştir. Fazla gürültü yapan öğrencilerin velileri ile iletişime geçerek ve mikrofonlarını kapatarak müdahale etmişlerdir. Bazı öğretmenler ise öğrenciler söz hakkı verip kısa süreli konuşmalar yaptırarak veya kısa oyunlar oynatarak öğrencilerin dikkatini topladığını belirtmişlerdir. Ders aralarında dikkati dağılan öğrencilere konu ile ilgili sorular sorarak onların dikkatini çektiğini ve derse daha dikkatli dinlemelerini sağlamışlardır. Yine bazı öğretmenler ise canlı ders aralarında çizgi film veya eğlenceli videolar açarak hem eğlenme hem de derslere ilgilerinin artmasını sağladıklarını belirtmişlerdir. Shaikh (2021) Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerini Değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezinde Mardin’de görev yapan 228 İngilizce öğretmenine uyguladığı yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sonucunda uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin motivasyonlarını arttırmak için öğretmenlerin görsel ve işitsel materyaller, oyunlar, şarkılar ve ödülleri kullanarak ve veliler ile iletişime geçerek gerçekleştirdiklerini tespit etmiştir. Duban ve Şen (2020)’in yaptıkları “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada öğrencilerin motivasyonlarını arttırmak için öğrencilere canlı derslerin verilmesini, öğrencilerin gerek akademik gerekse psikolojik desteklerinin sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. İlkokul öğrencilerini saatlerce ekran başında tutup canlı derslere katılmalarını sağlamak pek verimli olmamakta ve onların ihtiyaçlarını karşılamamaktadır. Çünkü anlatılan derslerin soyut kalması, öğrenciye anında müdahale edememe, yaparak yaşayarak öğrenme ortamının bulunmaması ve tüm derslerin işlenememesi bu sorunları ortaya çıkarmaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin veliler ile ilgili deneyimlerine yönelik sorulara verilen cevaplar neticesinde öğretmenlerin %75’inin (39 kişi) ailelerin ilgisiz oldukları ve bununda öğrencilerin başarılarını doğrudan etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu süreçte velilerin öğretmenlerle daha çok iletişime geçtikleri görülmüştür. Bu bağlamda Çayak ve Ergi, Öğretmen-Veli İş birliği ile İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki adlı çalışmada öğretmen-veli ilişkisinin önemini vurgulamakta ve velinin eğitim durumu gibi özelliklerin etkileyici unsur olduğunu belirtmiştir. Bazı velilerin gecenin geç saatlerinde bile öğretmeni aramaları öğretmenlerin sosyal ve aile hayatını olumsuz etkilemektedir. Bazı veliler çocukların sürekli evde oluşundan şikayetçi olurken bazıları ise çocukların sosyal ve psikolojik gelişimlerinin uzaktan eğitimle zarara uğradığını belirtmişlerdir. Bu yüzden bu velilerin birçoğu canlı ders yerine yüz yüze eğitimi istemektedirler. Kırsal

kesimde görev yapan öğretmenlerin %51'i (27 kişi) okuma yazma bilmeyen bazı velilerin canlı derslere katılımlarında sorun yaşadıkları veya canlı ders ortamının sağlanamamasından şikayetçi olmuştur. Bu velilerin bazen derslere gereksiz müdahale etmeleri, soru sormaları öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarını düşürmüştür. Bazı veliler ise çocuklarının uzaktan eğitimle çocuklarının başarısının düşeceğine inandıkları ve bununda sorununun öğretmenden kaynaklandığı belirtmeleri öğretmenleri zor duruma bırakmaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde kendilerinin de daha çok yorulduğunu ve yüz yüze eğitimi istediklerini belirtmelerine rağmen velilerin bazılarının öğretmenlere haksız eleştiri yaptıkları görülmüştür. Bu süreçte hem okul idaresini hem de MEB velilere durumu sağlıklı bir şekilde anlatamamıştır. Bu süreçte velilere rehberlik edilmesi gereken konulardan biri de budur. Genel olarak veliler ve öğretmenler uzaktan eğitimi istememekte ve yüz yüze eğitimin ilkökul öğrencileri açısından daha verimli ve doğru olacağını savunmaktadırlar. Uzaktan eğitimi öneren öğretmenler ise bunu tek yararının Covid-19'un bulaş riskinin ortadan kaldırdığıdır.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki deneyimlerinin bir diğeri ise okul idaresi ve MEB'dir. Şüphesiz pandeminin yeni bir durum olduğu ve bu durumda ise okul idarelerinin de süreci yönetmekte herhangi bir aksaklık meydana gelmemesi için çabaladıkları aşikardır. Sınıf öğretmenlerinin %34'ü (18 kişi) uzaktan eğitimin yönetilmesinde başarısız olduğunu belirtmişlerdir. Bunun nedeni ise alınan kararların daha çok öğrenci merkezli alındığı, çok fazla esnek ve anlayışlı davranıldığı gibi etkenler neden olmuştur. Bu süreçte alınan yanlış kararlardan geri adım atılmaması, öğretmenlerin aleyhine alınan bazı kararların olması süreci yönetmede olumsuz etkilemiştir. Okul idarelerinin bazılarında öğretmenlerin haftada bir mutlaka okula gelmesinde ısrarcı olması, canlı ders saatlerinin öğrencilerin istedikleri saate alınması ve canlı derse öğrenci gelmemesinde öğretmenlere ek ders ücretlerinin verilmemesi alınan bazı yanlış kararlardır. Öğretmenler bu durumun kendilerinin büyük haksızlık olduğunu belirtse de iller bazında farklı uygulamalar söz konusu olmuştur. Alınan kararların tüm illerde uygulanması ya da hiçbir ilde uygulanmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı okul idarelerinde ise alınan kararların öğretmenlerle ortak alınması, onların da görüşlerinin dikkate alınması öğretmeni motive etmektedir. Kararların tek elden değil birlikte alınması uygulama aşamasında sorunların yaşanmasına engel olmaktadır. Bazı okul idarelerinin ise kendi ellerinden bir şey gelmediği Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gelen emirleri uyguladıklarını söylemişlerdir. Bazı yanlış uygulamaların var olduğunun farkında

oldukları bunu ise ilgili makamlara bildirdikleri belirtmişlerdir. Bu süreçte bakanlık olarak bazı uygulamaların il müdürlerine ve okul idarelerine bırakması sistemin sorunsuz bir şekilde yürümesi adına doğru bir karar olacaktır. Genel olarak MEB'in tablet dağıtım konusunda şikayetçi olan öğretmen ve veliler bu durumun kendilerini zora soktuklarını belirtmişlerdir. Bu duruma Sarı ve Nayır (2020) Pandemi Dönemi Eğitimde Sorunlar ve Fırsatlar adlı makale çalışmasında pandemi sürecinde yaşanan sorunların tekrar etmemesi ve önüne geçme adına alınacak önlemler ve yapılacak düzenlemeler daha adil, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir eğitim sistemi sağlamak için önemli bir fırsat olarak değerlendirmektedirler. Bakanlık olarak özellikle ilkokul kademesindeki öğrencilerin canlı ders değil de yüz yüze eğitimin devam etmesi ve bu öğrencilerin okuldan uzaklaşmamları gerektiği görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin bu yaşlardaki öğrencilerin yaparak yaşayarak, beş duyu organına hitap edecek şekilde eğitim alması ve okulda olması gerektiğini belirtmişlerdir. İleride olabilecek uzaktan eğitim kararların bu yaştaki öğrenciler dikkate alınması gerekmektedir. MEB bu süreci ilk başlarda tutarsız yönetse de duruma alışılnca daha verimli ve doğru kararlar almıştır. Alınan kararların bazılarının uygulamalarından aldıkları geri dönütlerde onları düzeltmiş ve yeniden uygulamıştır. Öğretmen ve veliler pandeminin herkes gibi MEB içinde yeni bir durum olduğu ve bunun için süreçte aksaklıkların olabileceğini vurgulamışlardır. MEB bu süreçte iyi bir ders almıştır ve nelerin yapılacağı nelerin yapılmayacağını iyi anlamıştır. İlerleyen zamanlarda olabilecek uzaktan eğitimde kararların zamanında ve doğru olacağını ümit etmektedirler.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim sınıf içi eğitim-öğretimin, etkinliklerin yürütülmesinde sorunların yaşandığı durumlarda öğretene ile öğrenen arasındaki iletişim ve etkileşimi sağlayan özel olarak hazırlanmış ortamlar aracılığıyla eğitim-öğretimin sağlandığı bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. (Akdemir ve Kılıç, 2020). Eğitim sürecinde meydana gelebilecek aksamaları ya da kişisel birtakım engellerden dolayı öğrenen ile öğretenein bir araya gelememesinden kaynaklı eğitim-öğretimin faaliyetlerinin uzaktan eğitim ile sürdürülebileceği ortaya çıkmıştır.

Yapılan bu çalışma ise; covid -19 pandemi sürecinden en çok etkilenen sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik düşüncelerinde pandemiden korunma düzeyi avantajlar arasında en çok ifade edilen durumdur. Pandemiden korunmadan sonra ise uzaktan eğitim platformlarında yürütülen eğitimlerin tekrardan izlemesi gelmektedir. Bu anlamda uzaktan eğitim sistemi teknik alt yapısının geliştirilerek eğitime yardımcı bir platform haline getirilmesi önerilmektedir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarının başında öğrencilerde motivasyon düşüklüğünün görülmesi, akabinde ise ölçme ve değerlendirmenin yapılmasında zorlukların çıkması olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda uzaktan eğitimin dezavantajları değerlendirmeye alınarak gerekli eksikliklerin giderilerek uzaktan eğitimi öğrencilerin ve öğretmenlerin yardımcı kaynak olarak kullanımına sunulması önerilmektedir. Bununla sınıf öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye ulaşılabilirliği düzeyinde derse katılımların az olduğu, kırsal kesimde eğitim gören öğrencilerin derse katılımında teknik alt yapı yetersizliklerinin olduğu, uzaktan eğitime katılım sağlaması için gerekli teknolojik araçların eksikliği olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciye ulaşılabilirliğin artırılması ve uzaktan eğitime ulaşılabilmesi amacıyla gerek teknolojik araçların temini konusundaki yaşanan sorunların giderilmesi önerilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinden yaşanan bir diğer sorun ise öğrencilerin derse katılımıdır. Öğrencilerin pandemi sürecinden olumsuz etkilenmeleri öğrencilerin derse katılımından olumsuz etkiler yaratmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin canlı derse katılım noktasından isteksiz olmaları, yüz yüze eğitime alışkın olmaları, yaşadıkları ev ortamlarının derse katılım için uygun olamaması, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde dikkatlerinin erken dağılması gibi nedenleri sıralamak mümkündür. Bununla birlikte

öğrencilerin uzaktan eğitime katılım sağlayamamasındaki en önemli nedenlerden biriside internete sorunlarının ve teknolojik araçların eksikliğidir. Bu nedenlerin önüne geçilmesi ve öğrencinin derse katılımlarını arttırmak amacıyla öğrenci sayısı kadar teknolojik araçların öğrencilere ulaştırılması önerilmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde EBA gibi platformların kullanılması amacıyla 8 GB'lık kotanın verilmesi öğrencilerin derse katılımında engel teşkil etmektedir. Öğrenci 8 GB'lık kota ile derslerin bir kısmına erişim sağlarken internet kotasının bitmesi durumunda diğer derslerden geri kalmaktadır. Bu nedenle internet kotasının kaldırılması önerilmektedir. Öğrencilerin derse katılımlarının az olmasının yanında öğrencinin derse yönelik konsantrasyonlarının düşük olduğu da görülmüştür. Bu durumun nedenleri arasında öğrencinin dijital ortamlara uzun süre bakması, ev ortamlarındaki engellerinin bulunması öğrencilerin konsantrasyonlarını olumsuz etkileyen önemli nedenlerdir. Bu nedenlerin önüne geçilmesi amacıyla uzaktan eğitim sürecinde ders sürelerinin kısaltılarak öğrencinin bir ders boyunca aktif olmasına ve konsantrasyonlarının yüksek olmasına imkân sağlayacaktır. Bununla birlikte ders sürelerinin kısa olması ev ortamlarındaki gelebilecek engelleri veya dersin işlenişine yönelik müdahalelerinde önüne geçilmesi temenni edilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları deneyimler arasından ders için disiplinin sağlanamaması olduğu görülmüştür. Bu aradan hareketle sınıf öğretmenlerinin ders disiplinini sağlamada yüz yüze eğitim gibi olmaması ve öğrenciler ile birebir ilgilenememesi durumunun olması öğrencilerin gerek derse katılımlarında gerekse ders içi disiplinin sağlanamamasına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi amacıyla öğrenci sayılarının azaltılarak sanal sınıfların artırılması önerilmektedir. Bu sayede öğrenciler ile daha yakından ilgi gösterilmesine imkân sağlamaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin yanında bir diğer önemli görev ise velilere düşmektedir. Öğrencinin ev ortamında kontrol edilmesi, derse katılımlarında destek sağlanmasından velilere büyük görevler düşmektedir. Sınıf öğretmenlerinin veliler ile ilgili deneyimlerinden öğrenci ile ilgilenmeyen veliler ile sorunlar yaşandığı görülmüştür. Velilere bu konuda gerekli bilgilendirmelerin ve eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte velilerin okuma-yazma derslerinde öğrenciye yardımcı olmasının sağlanması amacıyla öğretmen ile daha çok iletişim halinde olması gerekmektedir. Bu sayede öğrenci sınıf içerisinde sınıf öğretmenlerinde gördüğü desteği uzaktan eğitim sürecinde velilerinde görerek gelişimlerine fayda sağlayacaktır. Ayrıca

bazı velilerin uzaktan eğitim platformunun nasıl kullanıldığını bilmemeleri öğrencilerin derse katılımlarında sorun oluşturduğu görülmektedir. Velilere uzaktan eğitim platformlarının ne şekilde kullanıldığına dair bilgilendirmelerin yapılarak öğrenciye yardımcı olunması önerilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenleri gerek öğrenciler gerekse velilerle iletişim halindedir. Bunun yanında sınıf öğretmenlerin okul idaresi ile de sık bir iletişim halinde olması gerekmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin okul idaresi ile iletişiminde, elde edilen bulgulara göre başarılı, esnek ve anlayışlı olduğu görülmüştür. Ayrıca okul idarecilerinin öğrenci merkezli bir anlayışa sahip oldukları görülmüştür. Buradan hareketle okul idarecilerinin sınıf öğretmenleri ile sıkı bir iletişim halinde bulunmaları ve sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinde kolaylıklar sağlaması önerilmektedir.

Uzaktan eğitim süreci salt olarak öğretmen, öğrenci, veli ve okul idaresi ile bitmemektedir. Uzaktan eğitimin kaliteli ve istikrarlı bir şekilde yönetilmesinde Milli Eğitim Bakanlığının büyük bir sorumluluğu bulunmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde Milli Eğitim Bakanlığının süreci yönetmesi hususunda başarılı bir şekilde sürecin yönetildiği bulgular ile tespit edilmiştir. Ancak elde edilen bulgulara Milli Eğitim Bakanlığının yanlış politikalar uyguladıkları ve tutarsız oldukları gerekçesiyle uzaktan eğitimin başarılı olmadığı da görülmüştür. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığının uzaktan eğitim sürecini yönetmesinin ayrı bir çalışmada incelenmesi araştırmacılara tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A., (2020). *Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim ve Öğrenci Başarısını Değerlendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Milli Eğitim Dergisi, 49(1), 253-271.
- Akdemir, A, ve Kılıç, A., (2020). *Yükseköğretimde Öğrencileri ni n Uzaktan Eğitimi m Uygulamalarına Bakışının Belirlenmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 685-712. Doi: 10.37669/Milliegitim.783344
- Akdemir, Ö., (2011). *Yükseköğretimimizde Uzaktan Eğitim*. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 1(2), 69-71.
- Alkan, C., (1987). *Açıköğretim, Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Arat, T., ve Bakan, Ö., (2011). *Uzaktan Eğitim ve Uygulamaları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 14(1-2), 363-374.
- Arı, A. G. ve Kanat, M. H., (2020). *Covid-19 (Koronavirüs) Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı), 459-492.
- Arıkan, Y. D., (2006). *Web Destekli Etkin Öğrenme Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri*. Ege Eğitim Dergisi, 7, 1: 23–41.
- Arslan, Y., ve Şumuer, E. (2020). *Covid-19 Dönemi nde Sanal Sınıflarda Öğretmenleri n Karşılaştıkları Sınıf Yönetimi Sorunları*. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 201-230. Doi: 10.37669/Milliegitim.791453
- Ateş, A. ve Altun, E., (2008). *Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Gazi University Journal Of Gazi Educational Faculty, 28(3), 125-145.
- Aydın, C.H., (2011). *Açık ve Uzaktan Öğrenme: Öğrenci Adaylarının Bakış Açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, E., (2020). *Covid-19 Dönemi nde Eba Tv Üzerinden Yapılan Türkçe Dersleri ni n Değerlendirilmesi*. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 877-894. Doi: 10.37669/Milliegitim.787592

- Barış, M. F., (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*: Namık Kemal Üniversitesi. Sakarya University Journal Of Education, 5(2), S. 36-46.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T. ve Vural, M., (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(3), 330-345.
- Beginbetova, K., (2015). *Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyi*. Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Yönetim Bilişim Enstitüsü Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara.
- Bozkaya, M., (2006). *Televizyonun Uzaktan Eğitimde Kullanımı*. Selçuk İletişim, 4(3), 146 - 158.
- Bozkurt, A., (2017). *Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını*. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(2), 85-124.
- Can, E., (2019). *Açık ve Uzaktan Yükseköğretim Mezunları Üzerine Bir Değerlendirme*. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 5(3), 81-105.
- Can, E., (2020). *Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları*. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(2), 11-53.
- Çakın, M. ve Akyavuz, E. K., (2015). *Covid-19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. International Journal Of Social Sciences And Education Research, 6(2), 165-186
- Çallı, İ., (2002). *Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Geleceği ve E-Üniversite*. Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Eskişehir
- Çam, E., Hamutoğlu, N. B., Gündüz, A. Y., ve Şişman, A. (2011). *Uzaktan Eğitimde Öğrenci Roller*. International Science And Technology Conference, (S. 931-935). İstanbul.

Çayak, S., ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (11), 59-77.

Çiçek, İ, Tanhan, A, ve Tanrıverdi, S., (2020). *Covid-19 ve Eğitimi*. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 1091-1104. Doi: 10.37669/Milliegitim.787736

Demir, E., (2015). *Uzaktan Eğitimi Genel Bir Bakış*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (39)

Demir, F., ve Özdaş, F., (2020) *Covid-19 Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 49(1), 273-292.

Dikmen, S. ve Bahçeci, F., (2020). *Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretim Kurumlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Stratejileri: Fırat Üniversitesi Örneği*. Turkish Journal Of Educational Studies, 7(2), 78-98.

Duban, N., ve Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının Covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).

Duman, S., (2020). *Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitimi Sürecini Değerlendirmesi*. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 95-112. Doi: 10.37669/Milliegitim.768887

Emin, M. N., (2020). *Koronavirüs Salgını ve Acil Durumda Eğitim*. Seta Perspektif, 268, 1-4.

Ertuğ, C., (2020). *Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagogik Yansımaları: Türkiye'de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları*. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(2), 11-53.

Erbil, D. G., ve Kocabaş, A. (2019). Sınıf öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımı, tersine çevrilmiş sınıf ve işbirlikli öğrenme hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online (elektronik)*, 18(1), 31-51.

Gök, B., (2017). *Üniversitelerde Uzaktan Eğitim Programlarının Hizmet Kalitesi ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü.

Gündüz, A. Y., (2013). *Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Kantos,Z. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri. MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi. 1(23), 476-491.
- Karaca, Ş., ve Kelam, D., (2020). Covid-19 Gölgesinde Uzaktan Eğitim Hizmet Kalitesinin İncelenmesi. Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi, 5, 7-18
- Karip, E., (2020). COVID-19: Okulların Kapatılması ve Sonrası. Web: <https://tedmem.org/vurus/covid-19-okullarin-kapatilmasi-ve-sonrasi> adresinden 15.08.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kaya, Z., ve Odabaşı, F., (1996). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 29-41.
- Kırık, A., (2014). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu. Marmara İletişim Dergisi, 0(21), 73-94.
- Kırmızıgül, Hg. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (Asead). 7 (5), 283-289.
- Kışla, T., (2005). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbay, Ö., (2015). Dünya’da ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi 4, 377-394. http://www.inesjournal.com/makaleler/2097601777_26-İd-174-.Pdf. Erişim Tarihi: 10.09.2021
- Özen, E., ve Baran, H., (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Eskişehir Örneği. Anadolu Üniversitesi.
- Pişken, M. T. (2021). Sınıf öğretmenlerinin pandemik salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşleri (İstanbul ili Esenyurt ilçesi örneği) (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Shaikh, G., ve Özdaş, F. (2020). Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 59-91.
- TEDMEM. (2020). COVID-19 Sürecinde Eğitim: Uzaktan Öğrenme, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Tekin, A., (2021). *Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Ekonomik Sonuçları*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), 330-355.

Uşun, S., (2006). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Nobel Yayınları.

Ünal, M, ve Bulunuz, N., (2020). *Covid-19 Salgını Dönemi nde Yürütülen Uzaktan Eği ti m Çalışmalarının Öğretmenler Tarafından Değerlendi ri lmesi ve Sonraki Sürece İli şki n Öneri ler*. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 343-369. Doi: 10.37669/Milliegitim.775521

Yılmaz, M., (2020). *Uzaktan Eğitimin İyileştirilmesi: Salgın Kaynaklı Eğitim Krizini Aşmak İçin Öneriler (Politika Notu: 2020/12)*. İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.

EKLER

EK 1. Görüşme Metni

Araştırma Konusu

Covid-19 Pandemi Döneminde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Düşünceleri

Tarih ve Saat (başlangıç ve bitiş):

Görüşmecisi:.....

Merhaba, benim adım Mahmut Ergün. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitü’nde Sınıf Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Sınıf öğretmenlerinin Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecine yönelik düşünceleri hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek için sizinle konuşmak istiyorum. Bu görüşmede amacım sizlerin bu zorlu süreçte ne gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığınızı tespit etmek ve sürece yönelik düşüncelerinizi öğrenmektir. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, ilerleyen zamanlarda yeniden uzaktan eğitime geçilmesi durumlarında öğretmenlerin ne gibi sorunlarla karşı karşıya kalabilecekleri konusunda rehberlik etmesi ümit edilmektedir. Bu nedenle sizin, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinizi ve karşılaştığınız problemleri öğrenmek istiyorum.

- Bu görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu görüşmeleri araştırmacılar dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.
- Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirlemek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı ?
- Bu görüşmeni yaklaşık 10-15 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Görüşme sorularımız 5 ana tema da sınıflandırılmıştır. Bunlar;

- Uzaktan eğitime yönelik kişisel görüşler.
- Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle karşılaştığınız problemler.
- Uzaktan eğitim sürecinde veliler ile karşılaştığınız problemler.
- Uzaktan eğitim sürecinde idareniz ile karşılaştığınız problemler.
- Uzaktan eğitim sürecinde MEB ile karşılaştığınız problemler.

Sorular;

1. Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkındaki deneyimleriniz nedir?
Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye ulaşılabilirlik, öğrencilerin derse katılımı ve ders konsantrasyonu ile ilgili ne tür deneyimler yaşadınız?
3. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ders donanımlarının (tablet,pc,internet vs.) tedarik etme ve öğrenci kullanımı ile karşılaştığınız durumlar nelerdir?
4. Uzaktan eğitimde öğrencilerin disiplin ve ders otoritesi sağlamada ne düşünüyorsunuz?
 - I. Sınıf disiplini sağlamak daha mı zor daha mı kolay?
 - II. Disiplini sağlarken aldığınız ek önlemler aldınız mı?
 - III. Yüz yüze eğitimle karşılaştırır mısınız?
5. Uzaktan eğitim sürecinde velilerle ilgili ne tür deneyimler yaşadınız?
 - I. Velilerin uzaktan eğitime bakış açıları nelerdir?
 - II. Velilerle iletişiminiz hakkında ne söyleyebilirsiniz?
 - III. Onlarla ilgili herhangi bir sorun yaşadınız mı?
 - IV. Ders donanımları (tablet, pc, internet vs.) sağlamada ne tür davranışlar sergilediler?
6. Uzaktan eğitim sürecinde okul idaresi ile iletişiminiz nasıldı?
 - I. Öğretmenlere ne tür destekler verdiler?
 - II. Ders programı ve ders saati hazırlamalarında yaklaşımları nasıldı?
 - III. Okul idaresinin bu süreçte yönetmesine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
7. MEB'nın uzaktan eğitim sürecini yönetmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Sizce MEB gerekli alt yapıları (tablet,pc,internet vs.) sağlamada yeterli oldu mu?

Ek 2. Araştırma İzni

Tarih ve Sayı: 27.08.2021-67890

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34659092-605.01-30173360
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Mahmut ERGÜN)

26.08.2021

DAĞITIM YERLERİNE

Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mahmut ERGÜN'ün Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK danışmanlığında yürüttüğü " Covid-19 Pandemi Döneminde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Bakış Açıları" konulu anket uygulama isteği kapsamında, İlimiz Araban ve Yavuzeli ilçesinde bulunan ekli listede isimleri belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik okul idaresinin gözetiminde ve bilgisi dahilinde araştırma çalışma isteğiyle ilgili Valilik Makamının 05.08.2021 tarihli ve 29084628 sayılı oluru yazımız ekinde gönderilmiş olup konunun ilçenizde bulunan ilgili Okul Müdürlüklerine duyurulması ve veli onama formlarının imzalı nüshalarının okul müdürlüklerinde muhafaza edilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Yasin TEPE
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK:
Yazı ve ekleri
DAĞITIM:
Şahinbeyliçe MEM

BİLGİ:
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi

Adres : Pınarlı Mah.58007 Sok. Şehitkamil Gaziantep

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Müd Yrd. M. Ali TIRYAKIOĞLU VHKİ Sadullah AYYILDIZ

Telefon No : 0 (342) 280 27 82
E-Posta: gaziantepnemem@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Dalı: 2782
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: www.gaziantepnemem.gov.tr Faks: 3422802847

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sagun.gov.tr> adresinden d811-3bfc-3d64-96ff-ae2f kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34659092-605.01-29084628
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Mahmut ERGÜN)

05/08/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Rektörlüğünün 26.07.2021 tarihli ve 49893 sayılı yazısı.

Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mahmut ERGÜN'ün Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK danışmanlığında yürüttüğü " Covid-19 Pandemi Döneminde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Bakış Açıları" konulu anket uygulama isteği kapsamında, İlimiz Araban ve Yavuzeli ilçesinde bulunan ekli listede isimleri belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik okul idaresinin gözetiminde ve bilgisi dahilinde araştırma çalışma isteği, ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu kapsamda bahsi geçen anket uygulama isteği, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup; araştırmacının, araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmesi şartıyla, İlimiz Araban ve Yavuzeli ilçesinde bulunan ekli listede isimleri belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik okul idaresinin gözetiminde ve bilgisi dahilinde anket uygulama isteğinin, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Yasin TEPE
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Muhammet ÖNDER
Vali a.
Vali Yardımcısı

2/3

Adres : Pancarlı Mah 58007 Sok Şehitkamil Gaziantep

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehya>
Bilgi için: Mtd Yrd. M. Ali TIRYAKIOĞLU VHKİ Sadullah AYYILDIZ
Dah 2782

Telefon No : 0 (342) 280 27 82
E-Posta: gaziantepmeh@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@h01.kep.tr

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: www.gaziantepmeh.gov.tr Faks:3422802847

Bu elektronik güvenli imza ile imzalanmıştır. <https://evetkegga.meh.gov.tr> adresinden a6c69-5cb8-362d-9f38-88b3 kodu ile teyit edilebilir.

Yazarın Özgeçmişi

Ek
3.

ÖZGEÇMİŞ